Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT פרייז 15 גראָשען

(ציהונג פון דער מלוכה־לאָטערי זעה זייט — 7) היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 219 | Łódź, Czwartek, 20 września 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאָדז, דאָנערשטאָג, י״א תשרי תרצ״ה | № 219

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

ליטווינאָוו׳ס רעדע

אויף דער זיצונג פון דער פעלקער־ליגע

זשענעווע, 19. (ספּ. טעל.)

די פערזאַמלונג פון דער פעלקער־ליגע איז נעכטען ביטאָג זיך צונויפגעקומען, כדי אָנצונעהמען דעם ראַטען־פערבאַנד. די זיצונג איז לכתחילה געווען בעשטימט אויף האַלב 4, זי איז אָבער אָפּגעלייגט געוואָרען אויף 6. ווי מען האָט געזאָגט אויפן זאַנש פון דער סאָוויעטישער דעלעגאַציע.

די מיטגלידער פון דער סאָו. דעלעגאַציע זענען נאָכמיטאָג אָנגעקומען קיין גענף, זיי האָבען זיך בעזעצט אין האָטעל „ד׳אַנגלעטער". סיי פאַרן האָטעל, און סיי פאַר דער געביידע פון דער פעלקער־ליגע האָבען זיך פערזאַמעלט גרויסע מאַסען מענשען. די אָרטיגע מאַכט האָט פערשטאַרקט די פּאָליציי־וואַכען. דער סעקרעטאַריאַט פון דער פעלקער־ליגע האָט פעראָרדענט אַ ספּעציעלע קאָנטראָל פון די אַיינטריט־בילעטען.

ביי אַ פול־געפּאַקטען זאַל האָט געעפענט די זיצונג דער פאָרזיצער סאַנדלער, ער האָט געגעבען דאָס וואָרט דעם פאָרזיצער פון דער פּאָליטישער קאָמיסיע מאַדאַריאַגי. וועלכער האָט פאָרגעלייגט די רעזאָלוציע אָנצונעהמען דעם ראַטען־פערבאַנד אין דער פעלקער־ליגע. ער האָט דערביי אַפּעלירט צו אַמעריקע, זי זאָל אויך נאָכטון דעמזעלבען בייזשפּיל.

דער שווייצאַרישער דעלעגאַט מאָטאַ האָט דערקלערט, אַז שווייץ וועט שטימען קעגען אַנשלוס. ביי דער פראַגע וועגען אָנערקענען דעם ראַטען־פערבאַנד אַ שטענדיגען אָרט אין ראַט פון דער פעלקער־ליגע, וועט שווייץ זיך אָפּהאַלטען פון שטימען.

דער איר־לענדישער דעלעגאַט דע וואַלערא האָט אַפּעלירט צו דער סאָוויעטישער רעגירונג, אַז זי זאָל גאַראַנטירען די רעליגיעזע פרייהייט, וואָרום אַזאַ גאַראַנטיע וועט נישט געגעבען ווערען. איז דער שלום נישט פערזיכערט.

באַלד נאָכדעם ווי עס איז אויסגעשעפּט געוואָרען די רעדנער־ליסטע איז מען צוגעטרעטען צו דער אָפּשטימונג.

עס האָבען געשטימט 42, 7 האָבען זיך אָפּגעהאַלטען. 39 פאַר אָננעהמען און 3 געגען.

דער פאָרזיצער דערקלערט אַז דער ראַטען־פערבאַנד איז אָנגענומען אין דער פעלקער־ליגע. כדי די סאָוויעטישע דעלעגאַטען זאָלען גלייך קאָנען פערנעהמען פּלעצער, פעראָרדענט דער פאָרזיצער אַז די מאַנדאַטען־קאָמיסיע זאָל תיכף קאָנטראָלירען די מאַנדאַטען פון די סאָוויעטישע דעלעגאַטען. דער פאָרזיצער שטעלט דאַן צו דער אָפּשטימונג דעם פאָרשלאָג צו אָנערקענען דעם ראַטען־פערבאַנד אַ שטענדיגען אָרט אין ראַט פון דער פעלקער־ליגע.

אין דער צייט, ווען די אָפּשטימונג דויערט, גרייטען צו די דינער פּאָטעלען פאַר די סאָוויעטישע דעלעגאַטען.

דער רעזולטאַט פון דער אָפּשטימונג איז אַ־זעלכער: שטים־בערעכטיגטע זענען געווען 50, פון די האָבען 10 זיך אָפּגעהאַלטען, 40 האָבען געשטימט פאַר אָנערקענען אַ שטענדיגען אָרט. אַזוי אַרום האָט דער ראַטען־פערבאַנד בעקומען אַ שטענדיגען אָרט אין ראַט פון דער פעלקער־ליגע.

דער פאָרזיצער פון דער מאַנדאַטען־קאָמיסיע האָט דאַן מיטגעטיילט אַז די סאָוויעטישע רעגירונג האָט אַקרעדיטירט אַלס דעלעגאַטען צו דער 51־טער סעסיע פון דער פעלקער־ליגע די ה״ה: מאַקסים ליטווינאָוו, וולאַדימיר פּאָטעמקין און באָריס שטיין.

אין דער צייט ווען דער ראַפּאָרט פון דער מאַנדאַט־קאָמיסיע איז איבערגעזעצט געוואָרען אויף ענגליש האָבען די סאָוויעטישע דעלעגאַטען, וועלכע זענען בעגריסט דורך אַפּלאָדיסמענטען, פערנומען זייערע ערטער אין זיצונגס־זאַל.

דער פאָרזיצער סאַנדלער האָט געהאַלטען אַ בעגריסונגס־רעדע לכבוד דעם נייעם מיטגליד פון דער פעלקער־ליגע.

זשענעווע, 19. (ספּ. טעל.)

נאָך דער בעגריסונג פון פאָרזיצער האָט געהאַלטען אין ענגליש אַ גרויסע רעדע ליטווינאָוו, די איינלאַדונגען — האָט ליטווינאָוו געזאָגט — האָבען איהם איבערציינגט אַז כמעט אַלע דעלעגאַציעס פערשטייען די בעדייטונג פון אַנטייל פון ראַטען־פערבאַנד אין דער פעלקער־ליגע. די בעציהונג פון די סאָוויעטען צו דער פעלקער־ליגע האָט זיך געענדערט. אַמאָל האָט מען געטראַכט וועגען אַ בעזאָנדערע אינטערווענץ אין ראַטען־פערבאַנד. ליטווינאָוו דריקט אויס זיין צופרידענהייט וואָס אין איצטיגען מאָמענט איז צווישען די גרויסע מלוכות נישטאָ קיין אָנהענגער פון אַן אינטערווענציאָנע־פּאָליטיק בנוגע די סאָוויעטען.

ליטווינאָוו האָט ווייטער אָנגעוויזען, אַז אין ראַטען־פערבאַנד גרופּירען זיך 200 פעלקער און אַלע לעבען צווישען זיך בשלום, דער ראַטען־פערבאַנד איז אַליין אַ מין פעלקער־ליגע. אַריינטרעטענדיג אין דער פעלקער־ליגע וויל דער ראַטען־פערבאַנד מיטהעלפען צו בעפעסטיגען דעם שלום, וועלכער איז איצטער אַזוי בעדראָהט.

אַריבערגייענדיג צום ענין אַריינטרעטען פון ראַטען־פערבאַנד אין דער פעלקער־ליגע, האָט דער קאָמיסאַר ליטווינאָוו פעסטגעשטעלט אַז סיי די פעלקער־ליגע, סיי איהר פּאַקט און איהר אָרגאַניזאַציע ענטהאַלט גאָרנישט אַזוינס וואָס זאָל זיין אַ מניעה פאַר דער צוזאַמענאַרבייט פון ראַטען־פערבאַנד מיט איהר.

ליטווינאָוו האָט דערנאָך אין שאַרפע ווערטער געטאַדעלט דעם קריג, אונטערשטרייכענדיג די נויטווענדיגקייט צו סאַנקציאָנירען די פּרינציפּען, אַז איטליכע מלוכה האָט דאָס רעכט צו פאָדערען פון איהרע נאָהענטערע און ווייטערע שכנים אַ שלום־גאַראַנטיע, דאָס בעדייט נישט קיין אומצוטרוי, נאָר דאָס איז אַן אומאָפּהענגיגע זיכערקייטס־בעדינג, אָהן וועלכע קיין שום שלום קאָן נישט עקזיסטירען, דער ראַטען־פערבאַנד וועט מיט זיין פיל־מיליאָנען בעפעלקערונג קאָנען שטענדיג מיט נוצען מיטאַרבייטען ביי דער בשותפותדיגער אָרגאַניזאַציע פון שלום.

פּויליש־סאָוויעט. בעציהונגען נאָך דער היסטאָרישער זיצונג אין זשענעווע

זשענעווע, 19. (ספּ. טעל.)

אין שייכות מיטן אַריינטריט פונ׳ם ראַטען־פערבאַנד אין דער פעלקערליגע איז דעם 10. ד.ח. פון דער איניציאַטיוו פון דער פּוילישער רעגירונג פאָרגעקומען אַן אויסטויש פון נאָטען צווישען פּוילען און רוסלאַנד. די דאָזיגע נאָטען שטעלען געגענזייטיג פעסט אַז נאָכן אַריינטריט פון די סאָוויעטען אין דער פעלקערליגע וועלען אַלס יסוד פון די בעציהונגען צווישען די ביידע מלוכות פערבלייבען אין דער פולער מאָס די צווישען זיי עקזיסטירענדע אָפּמאַכען: מיטן נישט־אַגרעסיע־פּאַקט און מיט דער קאָנווענץ וועגען דער דעפיניציע פונ׳ם אַגרעסאָר איינשליסליך.

וועגען באָליוויען — פּאַראַגוויי

דיסקוסיע אין דער פעלקער־ליגע

זשענעווע, 19 (ספּ. טעל׳)

די פּאָליטישע קאָמיסיע האָט היינט ווייטער דיסקוטירט אין משך פון 5 שעה וועגען דעם ענין באָליוויען־פּאַראַגוויי. פיל דעלעגאַטען האָבען דערקלערט, אַז עס מוז ענדליך געמאַכט ווערען אַ סוף צו דעם קריג, און אַז דער סכסוך מוז דערליידיגט ווערען בדרך אַרביטראַזש.

ספּעציעל שאַרף איז אַרויסגעטרעטען דע־וואַלעראַ, וועלכער האָט דערקלערט, אַז די אָהנמעכטיגקייט פון דער פעלקער־ליגע אין דעם דאָזיגען קאָנפליקט איז קאַטאַסטראָפאַל.

אויספלוגען גרופּענווייז — און — אינדיווידועל נאָך פּאַלעסטינא

אָרגאַניזירט

Polsko - Palestyńska Izba Handlowa oddział w Łodzi

אינפאָרמאַציעס: פּיעטריקאָווער 113.

סוכות

פון ווייסע טישלער־ברעטער מיט קייטלען

באַלקאָן־סוכות

אויף אָבנוץ און צו פערקויפען צו זעהר ביליגע פרייזען איז נאָר צו בעקומען

פּולנאָצנאַ 26

בעמערקונג: קויפט נישט די שוואַרצע וואָנט ווען איהר קריגט פון ווייסע ברעטער אויף דעם זעלבען פרייז, ווי אויך ברעטער און לאַטעס אויפ׳ן פּוד. געדענקט די אַדרעס:

פּולנאָצנאַ 26, קיסטען־פאַבריק

7.50 זל. טעגליך — אָטוואָצק קלימאַטישע וואַלד־סטאַציע — 7.50 זל. טעגליך

Sanatorjum D-ra med. W. PRZYGODY

לונגען־אָפּטיילונג: ס׳ווערען געהיילט לונגען־קראַנקע לויט די נייעסטע מעטאָדען.

כירורגישע אָפּטיילונג: עס ווערען געמאַכט: אָדמע, איבערברעכונג פון פערוואַקסונגען, דורכשניידען פונ׳ם נערוו א. ז. וו.

ספּעציעלער פּאַוויליאָן: ריטשאַלט־פּרייזען צוגעפּאַסט צו דער איצטיגער קריזיס־צייט נעמען אַרום: פולע אויסהאַלטונג, מעדיצין, אויפזיכט, רענטגען, אינגליוצן א. אַ.

כשר׳ע קיך! — געשמאַקע כשר׳ע קיך. — כשר׳ע קיך!

פאַר רעקאָנוואַלעסצענטען זאָרגפעלטיגע אויפזיכט.

דעם עכטען גוטען כשר׳ן ביליגען

ווין אויף יום־טוב

בעקומט מען אין דעם בעקאַנטען וויין־געשעפט פון

ע. שיקיער

אינהאַבער: ישראל שיהיער

לאָדז, פּולנאָצנאַ 1, טעל. 107־84

אַזוי ווי ערב יום־טוב איז זונטאָג, ווערט געבעטען זיך פריהער מיט ווײַן צו פערזעהען.

אתרוגים

מובחרים שבמובחרים מארץ־ישראל זענען שוין צו בעקומען אין הורט און ענצעל צו די ביליגסטע פרייזען

ביי ראַבינאָוויטש,

ליסטאָפּאַדאַ 12, 11.

פראָנט, 1. שטאָק. טעל. 22־220

סוכות

פון ווייסע טישלער־ברעטער אויף אָפּנוץ און צו פערקויפען, ווי אויך דיקטע־סוכות אויף באַלקאָנען צו זעהר ביליגע פרייזען

אויף פּולנאָצנאַ 12 אין הויף.

קומט און איבערציינגט אייך!

אתרוגים

מובחרים לולבים והדסים במקח השוה הורט און ענצעל

ביי עמנואל קאַפּעלוש

פּלאַץ וואָלנאָשטשי 10.

אתרוגים

מובחרים, לולבים והדסים

אויך ארץ־ישראל־אתרוגים

הורט און ענצעל! צו בעקומען ביי הורט און ענצעל!

שמואל הערש ליס

פּאַמאָרסקאַ 5, פראָנט, 1. שטאָק.

סוכות

אויף אָפּנוץ און צו פערקויפען פון דיקטע אויף באַלקאָנען ווי אויך ברעטער אויפ׳ן פּוד, אויך סכך־ברעטליך מיט לייסטען

צו בעקומען פּולנאָצנאַ 17

אויפ׳ן פיש־מאַרק אין האָלץ־סקלאַד

איך גיב אויך צו טישן, בענק און סכך־ברעטליך

„אגרומי"

לאָדז, קאָשטשעלנאַ 1, טעל. 33־133.

אתרוגים מובחרים און מובחרים שבמובחרים

זענען צו בעקומען אין הורט און אין ענצעל צו ביליגע פרייזן.

קינדער-מגפה אין דייטשלאַנד

ב ע ר ל י ן, 19 (ספּ. טעל.)

די עפּידעמיע פֿון קינדער-פּאַראַליטש אין צפֿון-שלעזוויג פֿאַרברייטערט זיך. אין האַדערס-לעבען זענען פֿאַרנאָטירט געוואָרן 65 נייע פֿאַלן פֿון דער דאָזיגער מגפה. אין אַבענראַדע און זאַנ-דערבורג האָט מען געמוזט צומאַכן 3 שולעס. די מגפה פֿאַרשפּרייט זיך ווייטער.

בערל לאָקער פֿאַרוואונדעט

בעת אַ נ'אויטאָ קאַטאַסטראָפֿע

ל אָ נ ד אָ ן, 19 (יט"א טעלעגראַפֿיש)

בערל לאָקער איז בעת אַנ'אויטאָ - קאַטאַ-סטראָפֿע לייכט פֿאַרוואונדעט געוואָרן. ער איז אָפּגעפֿירט געוואָרן אין שפּיטאָל.

שוין מאָרגען
פֿרייטאָג, 21-טן ד.ח. 6 אוו.
פֿייערליכע ערעפֿנונג
פֿון קינאָ-טעאַטער
„MIRAŻ"
אויף 11 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנט.) 16
אונטער אַ נייער דירעקציע פֿון די קינאָ-טעאַטערס Metro i Adria
גרויסער ערעפֿנונגס-פּראָגראַם!
„דאָס פֿייער איבער דער וואָלגאַ"
פּרעכטיגער רוסישער פֿילם
רעזשי Turzański
מיט Natalja Kowanko
Albert Prejean, Inkyszeniew
העלד פֿון פֿילם „שטורם איבער אַזיען"
אין די הויפּטראָלען.
נייעסטער מאָדעל פֿון קלאַנג-אַפּאַראַטור פֿון 1935

שאַרפֿער פּראָטעסט פֿון אַמעריקאַנער ציוניסטען

געגען פּראָיעקטירטען לעגיסלאַטיווען ראַט אין ארץ ישראל

נ י ו - י אָ ר ק, 19 (יט"א טעלעגראַפֿיש)

די אַמעריקאַנער ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע האָט פֿאַרעפֿענטליכט אַ שאַרפֿע פּראָטעסט-רעזאָ-לוציע געגען דעם פּראָיעקטירטען לעגיסלאַטיוו-ראַט אין ארץ-ישראל.

די רעזאָלוציע איז איבערגעשיקט געוואָרן צום הויך-קאָמיסאַר אין ארץ-ישראל.

קאָנפֿערענץ פֿון פּרעזידענט נחום סאָקאָלאָוו

מיטן פֿאַרטרעטער פֿון הויך-קאָמיסאַר אין ארץ ישראל

י ר ו ש ל י ם, 19 (יט"א טעלעגראַפֿיש).

ערב יום-כפור האָט פּרעז. נחום סאָקאָלאָוו אָפּגעהאַלטען אַ לענגערע קאָנפֿערענץ מיט'ן שטעל-פֿאַרטרעטער פֿון הויך-קאָמיסאַר.

די דייטשע פּרעסע וועגען ליטווינאָווס רעדע

ב ע ר ל י ן, 19 (ספּ. טעל.) ליטווינאָוו'ס רעדע האָט אַרויסגערופֿען אין די דייטשע קרייזען אַ שטאַרקע רעאַקציע, די שאַרף פֿון וועלכער עס איז קודם כל געווענדעט געגען די אַלוזיעס פֿון סאָוויעטישען קאָמיסאַר בנוגע דייטשלאַנד.

די אָפֿיציעלע „דיפּלאָמאַטיש פּאָליטישע קאָ-רעספּאָנדענץ" וואַרפֿט אין שייכות מיט דעם פֿאַר ליטווינאָוו'ן, אַז ער חזרט איבער די פֿאָרמולעס, וואָס זענען אָנגעווענדעט געוואָרן דורך דער סאָ-וויעטישער פּרעסע, און אַז דער אַנטידייטשער פּראָנט איז פֿאַראייניגט געוואָרן צווישען פּאַריז און מאָסקווע. די פֿעלקער-ליגע — שטרייכט אונטער דער קאָרעספּאָנדענט — דער מאָמענט פֿון וועלכער עס איז אַזאַ מין זיכערקייטס-פּאָליטיק פֿאַר שנעלערט נאָך איהר אייגענעם סוף.

ב ע ר ל י ן, 19 (גפּ. טעל.)

קאָמענטירענדיג ליטווינאָווס רעדע שרייבט די בערלינער פּרעסע אין אַנ'אַגרעסיווען טאָן סיי לגבי די סאָוויעטען סיי לגבי פֿראַנקרייך.

דיילי העראַלד וועגן די פֿראַנ-צויזיש-פּוילישע בעציהונגען

ל אָ נ ד אָ ן, 19 (ספּ. טעל.) לויט דער מיינונג פֿון „דיילי העראַלד" וועט דער פּויליש-פֿראַנצויזישער אַליאַנס נישט דערהאַלטען ווערען. לויט דערזעלבער צייטונג טרעט איצט צו פֿראַנק-רייך צו אַקטיווע רעפּרעסיעס אין בעצוג צו פּוילען, ווי דהיינו: 1) האָט פֿראַנקרייך בדעה צו דערווייטערען אַלע פּוילישע אַרבייטער — אין דער צאָהל פֿון אַ האַלב מיליאָן – פֿון לאַנד; 2) קינדיגען דעם פֿראַנצויזיש-פּוילישען האַנדעלס-טראַקטאַט; 3) צוריקציהען דעם דעפּאָזיט פֿון דער פֿראַנצויזישער באַנק אין דער סומע פֿון 7 מיליאָן פֿונט שטערלינג, וואָס דאָס קאָן ברענגען דערצו, אַז דער פּוילישער זלאָטע וועט געצוואונגען זיין אָפּצוזאָגען זיך פֿונם גאָלד-פּאַריטעט.

Dr.
Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאָס 11, טעל. 238-02
נעהמט אָן אין הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען. מענער-שוואַכע
נעהמט אָן פֿון 8—12 בייטאָג און פֿון 4—9 אָוונד.

זיכערן די רעכט פֿון די יודען אין סאַאַר-געביט

לויט'ן מוסטער פֿון פּויליש דייטשער קאָנווענציע

ג ע נ ף, 19 (יט"א טעלעגראַפֿיש)

די רעוויזיאָניסטען האָבען זיך געווענדעט צום פֿעלקער-בונד מיט אַ מעמאָריאַל, אין וועלכען זיי פֿאָדערען צו זיכערען די רעכט פֿון די יודען אין סאַאַר - געביט. ס'זאָל איינגעפֿיהרט ווערען אַ קאָנווענציע לויטן מוסטער פֿון דער פּויליש דייטשער קאָנווענציע אין אויבערשלעזיען.

שטאָט-ראַט-וואַהלען אין ירושלים

אָפּגעלעגט אויף חול המועד סוכות

י ר ו ש ל י ם, 19 (יט"א טעלעגראַפֿיש)

די וואַהלען צום שטאָט ראַט, וועלכע האָבען געזאָלט פֿאָרקומען מאָרגען, זענען אָפּגעלעגט געוואָרן אויף חול המועד סוכות.

געוו. קאָנסול דאַבּראָוואָלסקי

פֿאַרמשפּט אויף 4 יאָהר תפֿיסה

וו אַ ר ש אַ, 19 (טעלעפֿאָניש)

אין קרייז געריכט איז פֿאָרגעקומען דער פּראָצעס פֿון געוועזענעם פּוילישען קאָנסול אין לוקסעמבורג אַנטאָני דאַבּראָוואָלסקי. ער איז אָנגעקלאָגט געוואָרן פֿאַר געלד מיסברויכען.

דער פּראָצעס איז פֿאָרגעקומען ביי פֿאַרמאַכטע טירען און האָט געדויערט אַ גאַנצען טאָג.

דאָס געריכט האָט פֿאַרמשפּט דעם געוו. קאָנסול דאַבּראָוואָלסקי אויף 4 יאָהר תּפֿיסה.

ערד-ציטערניש אין מעקסיקע

מ ע ק ס י ק אָ, 19 (ספּ. טעל.)

אין שטאָט דזשאַליסקאָ האָבען זיך געלאָזט פֿיהלען שטאַרקע ערד אויפֿטרייסלונגען. אין דער שטאָט קאַנקעפּ צעפּציאָן איז דער רוב הייזער איינגעפֿאַלען, און מחמת דעם זענען הונדערטער משפּחות געבליבען אָהן אַ דאַך איבערן קאָפּ.

אונגאַר-וויין זעהר ביליג!

ווילט איהר האָבען אַן עונג יום-טוב?

קויפֿט נאָר דעם נאַטור אונגאַר-וויין פֿון דער אַלטער וויין-פֿירמע, וואָס אימפּאָרטירט זעלבסט דעם וויין פֿון אונגאַרן

„ZŁOTE GRONO"

אינה.: י. מ. גוטמער

נאַוואָמיעסקאַ 19

אונגאַר-וויין № 50 זיס האַלב געצערט און געצערט 3.50 זל. אַ ליטער

" " " " " " " " " " ½ " 1.90

" " № 60 זיס האַלב געצערט און געצערט 4 זל. אַ ליטער

" " " " " " " " " " ½ " 2.20

אויך פֿאַרשידענע אַלטע אונגאַר-ווינען מיט זעהר ביליגע פּרייזען און פֿאַרשיד. צמוקים-ווינען פֿון אייגענער אויסאַרבייטונג צו זעהר ביליגע פּרייזען.

צמוקים אָהן אַלקאָהאָל אַ קוואַרט 1.50 זל.

" " " אַ באַטשינקע 1.10 "

צוליב דער בעקוועמליכקייטען פֿון דער ג' קונדשאַפֿט מאַכען מיר בעקאַנט די געשעפֿטען, וואו מ'בעקומט אונזערע ווינען צו די זעלבע פּרייזען:

I. Belchatowski, Narutowicza 31	M. Szajbe, Pomorska 41a
M. Landau, Zgierska 64	M. Rotholc. Pl. Reymonta 2
Herc, Kilińskiego 46	A. Fajgenbaum, Cegielniana 35
A. Rotenberg, Łagiewnicka 7 (Krell)	Szczycki, Zielona 2
	Sz. Sztrosman, Główna 63
Działowski, Kilińskiego 33	Ch. Blankiet , 69

ווי אויך בעקומט מען ביי מיין שוויגערזאָהן משה ליפּסקיער, צעגיעלניאַנאַ 5 אַלע סאָרטען אונגאַר-ווינען מיט די זעלבע פּרייזען.

צום קומענדיגען סעזאָן
די לעצטע שיך מאָדעלען
עמפּפֿעהלט
A. Ogórek
Łódź, Zawadzka 11.
בעמ.: אַ ספּעציעלע אָפּטיילונג פֿון מענער-שיך.

בעקאַנטמאַכונג.

די בעוואוסטע וויין- און בראַנפֿען-פֿירמע

„HALWIN"

אינה.

הערש ליבערמאַן

לאָדז, 10 פּאָלנאַצנאַ 10

מאַכט בעקאַנט, אַז אַזוי ווי ערב סוכות קומט אויס זונטאָג, ווענדען מיר זיך צו דער ג' קונדשאַפֿט מיט דער ביטע, איינצוקויפֿען ביי אונז די גוטיגע אַלקאָהאָל-געטראַנקען ביז פֿרייטאָג, ד. 21 ד.ח. איינשליסלך.

מיר בעטען די ג' קונדשאַפֿט, דאָס איין זינגען צו האָבען, דען עס וועט זיין זעהר שטרענג ערב סוכות צו פֿערקויפֿען. מיר עמפּפֿעהלען זיך די ג' קונדשאַפֿט. טעלעפֿאָנישע בעשטעלונגען ווערען אויסגעפֿירט פּינקטליך.

ביי דער געלעגענהייט געבען מיר דאָ די אַדרעסען פֿון די פֿירמען, וואו מען בעקומט אונזערע בעקאַנטע ווינען און מעהד צו די זעלבע פּרייזען, וואָס ביי אונז אין צענטראַלע:

H. Goldsztajn, Żydowska 8,

1) „Gastronomja" Piotrkowska 45, tel. 212-17.
2) L. Rozenberg, Zielony rynek 3, tel. 161-32.
3) M. Landau, Zgierska 64.
4) J. Bełchatowski, Narut. 31, tel. 190-08.
5) S, Sztrausman, Główna 63
6) „Ala Fourchette" Piotrkowska 62, tel 183-64.
7) Sz. Frajman, Zawadzka 6, tel. 149-83.
8) F. Hercberg, 6 Sierpnia 43, tel. 155-56.
9) M. Rotholc, Pl. Reymonta 2.
10) M. Szeibe, Pomorska 41a, tel. 230-76.
11) E. M. Sawicki. Brzezińska 21, tel. 201-23.
12) R. Wołkowicz, Piłsudskiego 49, tel. 146-14.
13) J. Rozenblum, Piotrkowska 317, tel. 226-62.
14) Sz. Karo, Piotrkowska 23, tel. 152-49.
15) Ł. Goldberg' Cegielniana 4.
16) A E. Kuszyński, Lutomierska 18, tel. 188-99.
17) M. Działowski. Limanowskiego 102, tel 225-83.
18) B. Szeczych, Limanowskiego 6, tel. 225-84.
19) D. Szmulewicz, Bał. rynek 1, tel. 206-92.
20) B. Krongold, Limanowskiego 93.
21) A. D. Krell, Łagiewnicka 7, tel. 147-79.
22) Ch. B. Krell Żydowska 5.
23) H. Sochaczewski, Podrzeczna 2.
24) D. Rogożyk Zielona 11, tel. 189-14.
25) Sz. L. Spiewak, Cegielniana 18.
26) A. Feigenbaum, Cegielniana 35.
27) M. Hertz, Kilińskiego 46.
28) C. Działowski, Kilińskiego 33.
29) H. Wajnsztajn, Zawadzka 29, tel. 216-54.
30) Adler, Żeromskiego 9,
31) Werthaus, 11 Listopada 28.
32) I. Zyserman, Północna 8.
33) F. Ickowicz, Wolborska 19, tel. 134-96.
34) Bar „Central", Północna 12.
35) I. Kornblum, Wolborska 14.
36) J. Judkiewicz, Ogrodowa 12/14.
37) L. Szajnbajn, Nowomiejska 27, tel. 149-27.
38) Lenga, Lutomierska 10.
39) H. Liberman, Północna 10. tel. 219-40.
40) Sz. Słepoń, Łagiewnicka 2.
41) L. Jakubowicz, Łagiewnicka 1.
42) L. Jakubowicz, Wólczańska 232.
43) J. Zylberman, Zgierska 36.
44) I. Zylberman, Kilińskiego 71.
45) M. Grundman, Zgierska 10.
46) C. Słupski, Drewnowska 16.
47) J. Sztern, Zgierska 40.
48) B. Matuszewski, Kilińskiego 41.
49) Bar „Opatowski", Południowa 4.

Pabjanice
E. Brauner, Pl. Dąbr. 7

Brzeziny-Łódzkie
R. Kiejzman' Mick. 10.

Zgierz
G. Korcarz, Piłsudskiego 6.

Aleksandrów-Łódzki
R. Chajmowicz, Wiatr. 7,

פֿאַר גאָלד, ביזשוטעריע
און לאָמבאַרד- סוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
אליזדאָר פּיאַלקאַ
פּיעטריקאָווער 7.

Wajnberg
ספּעצ. פֿון לונגע, האַרץ און ספּלערזאַ-קראַנקהייטען
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פֿון 9—10 פֿריה, 3—5, 8—9 אָוו.

Dr. med.
Haltrecht
ספּעציאַל-אַרצט פֿאַר הויט-און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 131-86
נעמט אָן פֿון 8—11 פֿריה און פֿון 1³⁰—2³⁰ מיטאָג
און פֿון 7—9 אָוונד.
זונטאָג פֿון 10—1 מיטאָג.
צ ע ל ע א ר ט א נ ג ע ל י ז ע ן.
פֿאַר אונבעמיטעלטע לעמשניצע-פּרייזן

Dr.-Z. Henrykowski
ספּעציאַל אַרצט פֿאַר סיפֿיליס,
טריפּער און הויט-קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
פּיעטריקאָווער 86
טעל. 143-63
נעהמט אָן פֿון 8 — 11 און פֿון 6—9 אָוונד.
פֿאַר פֿרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע זאַל.
פֿאַר אונבעמיטעלטע לעמשניצע-פּרייזען.

אויערען, נאָז און האַלז
קליניק
מיט בעטען פֿון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק-אָפּעראַציע א. ז. וו.) ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פֿון 11—2 און פֿון 5—8 אָוונט.

לאדז, 20 סעפטעמבער 1934

„נייער פאלקסבלאט”

לאדז 20 סעפטעמבער 1934

די טויזענט=יאהריגע אימפעריע

נאכ'ן פרייליכען נירענבערגער יום-טוב

אין דער צווייטער נאך מינכען שטאדט אין בייערן, אין דער הויפט=שטאדט פון ליבען פריינד פון די יודען יוליוס שטרייכער, דארט וואו דער וואנדערער ווערט אין יעדען דארף אויפגענומען מיט דער בעגריסונג: „יודען קאנען האבען אריינגיין אבער בלויז אויף אייגענער ריזיקע”, דארט איז פארגעקומען דער קאנגרעס פון דער נאציאנאל-סאציאליסטישער פארטיי. דאס איז געווען א גאנץ נישט געוועהנליכער קאנגרעס, איבעריגענס ווי די גאנצע נאצי = פארטיי, וועלכע איז אויך נישט קיין געוועהנליכע פארטיי...

אויף די קאנגרעסען פון אנדערע פארטייען קומט פאר א מיינונגס = אויסטויש, עס קומען פאר דיסקוסיעס, וועלכע נעהמען טיילמאל אן א גאנץ ליידענשאפטליכען כאראקטער און רופען ארויס ליידענשאפט און סענסאציע אין גאנצען לאנד. דאס איז געווען עפעס גאר א נישט געוועהנליכעס, דא נעהמט אן די רעזאלוציעס דער פיהרער אליין, און דאס, וואס עס טוט זיך הינטער די קוליסען, דאס איז קיינעם נישט דערלויבט צו זעהן און צו וויסען. קיינעם איז נישט ערלויבט קיין שום זאך צו קרי=טיקירען, ווייל דער גורל פון די מענשען פון דריי=סיגסטען יוני איז שוין אלעמען בעקאנט. דער קאנ=גרעס האט איין אויפגאבע: אננעהמען די בעפעהלען פון פיהרער, אויסשרייען די פארגעשריבענע צאהל מאל „הייל” און דערמיט איז דער שעפערישער טייל פון קאנגרעס אויסגעשעפט.

ביי אזעלכע בעדינגונגען געהט נאטירליך אלץ דינג ווי געשמירט. דערפאר טאקע האט נישט די אויסלענדישע פרעסע, נישט די דיפלאמאטישע פער=טרעטער נישט ארויסגעוויזען צו דער נירענבערגער אימפרעזע קיין שום אינטערעס. נעבען די פער=טרעטער פון פוילען, יאפאן און טערקיי, זענען אנ=וועזנד געווען די פארשטעהער פון אזעלכע מלוכות ווי ניקאראגוא; די דיפלאמאטען פון די גרויסע מלוכות האבען זיך פרעזענטירט מיט זייער גלענ=צענדיגער אפוועזנהייט.

איבעריגענס האט זיך די גאנצע אימפרעזע אויסגעצייכענט מיט איהר פולשטענדיגער אינהאלט=לאזיגקייט. פון איין זייט זענען געווען ריזיגע מאר=שען און פאראדען, וואס זענען ספעציעל אויפגע=נומען געווארען אין פילם אונטער דער אנפיהרונג פון היטלער'ס פערעהרערין און פריינדין דער קינא ארטיסטקע לעני ריפענסטאל, פון דער אנדערער זייט איז געווען די נודנעקייט פון דיזעלבע רעדעס וועלכע מען האט שוין געהערט טויזענטער מאל, די אפגעריבענע פראזן, וועלכע זענען אלעמען נמאס. דער געדאנק, אלס יוד. ערפינדונג, איז אין נירנבערג איינגאנצען ארויסגעזעצט געווארען פון טראן. דאס דענקען איז אין דריטען רייך א פערבאטענע זאך. דאס פאלק דארף הערען וואס מען הייסט איהם און מ'בעפעהלט איהם, דערפאר קריגט עס דעפילאדעס מארשען, אוניפארמען און עהנליכע געגענשטאנדען.

מיר וואלטען אבער געמאכט א גרויסע פסי=כאלאגישען פעהלער, ווען מיר וואלטען אריבער צו דער טאג-ארדנונג איבער דעם פאקט, אז עס זענען פאראן מיליאנען דייטשען, וועלכע ענטציקען זיך דווקא מיט אזעלכע פאראדען, און וועלכע האבען דערפון מעהר פערגעניגען, איידער פון קלוגע רעדעס. דאס מוזען פערשטיין די, וועלכע זאגען אין אויסלאנד פאראויס א גיכען סוף פון היטלעריזם. אין דעם זין איז דער קאנגרעס אין נירענבערג געווען א פאזיטיווע פאזיציע. די ליבע געסט פון נירענבערג און פיל געסט פון אנדערע שטעט האבען זיך געקאנט צו דער זעט אנקוויקען.

בעת דער דאזיגער מאסענהאפטיגער און פרייליכער פערוויילונג האט דער פיהרער ארויס=געזאגט דעם פאלגענדיגען געדאנק: אין משך פון די נאהענסטע טויזענד יאהר וועט אין דייטשלאנד נישט פארקומען קיין שום רעוואלוציע. א געווי=סער היסטאריקער און „קריטיקאסטער” האט וועגען דעם זיך ארויסגעזאגט, אז עס איז נישט גע=וואונשען צו אפערירען מיט אזעלכע גרויסע צי=פערן, ווייל ערשטענס, וועט קיינער פון אונז נישט דערלעבען צו אזא עלטער, און צווייטענס, איז נישטא אזא לאנד אין דער וועלט, וואו עס זאל אין משך פון טויזענד יאהר נישט האבען פארגעקומען עפעס אן איבערקעהרעניש.

וואס אנבעלאנגט געשיכטע בין איך נישט קאמפעטענט און לאז איבער די לעזער זיי זאלען נאכקאנטראלירען די בעהויפטונג פון דערמאנטען פראפעסאר. אבער פון דער צווייטער זייט האט נישט דער דערמאנטער היסטאריקער קיין אהנונג וועגען דער פסיכאלאגיע פון די מאסען, ווייל די בענקשאפט נאך אן עקזיסטענץ פון טויזענטער יאהר איז אלט ווי די וועלט און האט דווקא ליב די רעקלאמע פון א טויזענד יאהר. צי וועט די מלוכה ווירקליך עקזיסטירען אזוי לאנג, דאס וועט מען מוזען אפווארטען און זעהען... יעדענפאלס אין יאהר 2934 וועט מען דאס שוין וויסען. וואהרשיינליך אבער, אז וויסען דעם אמת וועט מען בעדייטענד פריהער.

ווייל די מעשה איז די, וואס אין דייטשלאנד איז געבליבען א גאר גישטיג הייפעל מענשען, וועלכע זענען נאך פעהיג צו דענקען. וועלכע האבען נאך אכטונג צו דער דאזיגער „יודישער ערפינדונג”, און די דאזיגע מענשען וואלטען זעהר וועלען וויסען וואס עס וועט זיין אין דייטשלאנד נישט, לאמיר זאגען, אין טויזענד יאהר ארום. נאר א שטייגער אין א 100 טעג ארום. עס זענען פאראן זעהט איהר, איינינע קליינינקייטען, ווי א שטייגער, מאנגעל אין רויה-שטאפען, מאנגעל אין דעוויזען, פאליטישע איזאלאציע, וועלכע רופען ארויס גרויס בעאונרוהיגונג. אט די דענקער האבען אויסגע=רעכענט, אז גאר איניכען וועט דייטשלאנד בעשטיין בלויז פון מענשען, וועלכע פיהרען אויס מלוכה=ארבייטען. ספארט-סטאדיאנען, וואקזאלען, אויטא=וועגען זענען זעהר נוצליכע זאכען, אבער אויב דאס אלץ מוז געמאכט ווערען אויפ'ן חשבון פון דער מלוכה, וועט יעדער לייכט אויסרעכענען וויפיל טויזענדער יאהרען די מלוכה קאן אויסהאל=טען אזעלכע טייערע אימפרעזעס.

אט מיט דער פראגע פערנעהמט זיך דער נאך דענקענדיגער טייל פון דער דייטשער געזעל=שאפט, דער טייל ערלויבט זיך צו גלויבען, אז די טויזענדיאהריגע אימפעריע וועט נישט אויסהאלטען אפילו קיין טויזענד טעג און עס זענען פאראן אזעלכע סקעפטיקער, וועלכע גלויבען נישט אפילו אין הונדערט טאג. צום בעדויערען האלט זיך דער גרעסטער טייל פון דער דייטשער געזעלשאפט, און דאס איז דער טייל, וואס האט איינגאנצען אויסגעשלאסען דעם דענק-אפאראט אלס פולשטענ=דיג אונגויטיגען, צו בעדויערען קוקט אט דער טייל גאנץ אנדערש אויף דער זאך. און דער דאזיגער קאנטראסט צווישען דער פאנטאזיע און דער ווירקליכקייט איז אזוי גרויס, דאס ביי א קאלטער און ניכטערנער אפשאצונג קומט מען צו דער איבערצייגונג, אז בלויז עפעס א גרויסע קאטאסטראפע קאן ברענגען אן אויסלייכטערונג אין די דייטשע מוחות. (טאר)

א שיינע באנדע, אט די נאצישע מוסרים!

דער סוף פון קאנצלער שלייכער

קאפיטעל פון „טאג-בוך פון א דייטשען גענעראל”

מיר ברענגען דא איינינע אויסצוגען פון טאג-בוך פון א דייטשען גענעראל. זיינע פערצייכענונגען שילדערן טאג פאר טאג איבערנעהמען די מאכט דורך די נאציס. די ווערטער זענען זעהר כאראקטעריסטיש פאר דעם הערשער-געזינדעל פון יענע ענטשיידענדע טעג.

14-טען יאנואר 1933, — מיר הערען לאנגזאם אבער זיכער ארויסגעשטופט, די גאנצע פרעסע פון העכסטע פרעגעלט, זיך אין בהלה פון די אטאקעס וואס דער דייטשער לאנדבונד מאכט אויף שלייכערן. די נאציס שטייגען אלעמען איבער מיט זייערע ליגנס. און דער זיידע הינדענבורג שפילט זיך מיט זיינע אייניקלעך און לאזט זיך פאטאגראפירען.

און שלייכער? ער ווארט נאך אלץ, ער גרייט זיך אפילו נישט צו ווי געהער: פאר דער פערטיידיגונג.

15-טען יאנואר 1933, — די לאנדטאג-וואהלען אין ליפע האבען קיין איבערראשונג נישט גע=בראכט. אין פערגלייך מיט די נאוועמבער-וואהלען איז היטלערן געלונגען איבערצייגען דריי פראצענט פון די הונגעריגע-ווייעלער, ער איז אבער נאך אלץ היבטערשטעליג בנוגע זיינע דערפאלגען אין יולי.

דער פרעזידענט האט אויפגענומען הוגענבערגן, דעם אלטען פוקס אין אויף דעם מייסטערהאפטסטען אופן געלונגען אויסצונוצען דעם אסטהילף-סקאנ=דאל. ער מיט זיינע חניפות צו געווינען חן ביי הינדענבורג און אין די אויגען. „דער דאזיגער מענש איז גאר נישט אזוי שלעכט און גאר נישט אזוי אויסען וועג ווי איהר וילט מיר שטענדיג איינריי=דען”, האט הינדענבורג בעמערקט צו שלייכערן און מייסנער'ן נאכדעם ווי הוגענבערג איז אוועק.

גראף קאלקרויט האט היינט געהאלטען א סקאנדאליעזע רעדע אין מייסען, די רעדע איז געווען איין לאנגע אטאקע אויף שלייכערן, וועמען ער איז אנטשלאסען פאר יעדען פרייז צו פערמיאוסן ביי הינדענבורגן אין די אויגען.

18-טען יאנואר 1933 — איך בין צוויי טעג גע=ווען אינקאגניטא אין קעניגסבערג, מזרח-פרייסען, פון די דארטיגע צושטאנדען שטעלען זיך די האר קאפויר.

מען האט אונז געלאזט וויסען, אז די אפערעס פון גענעראל פאן בלאמבערג, דעם קאמאנדיר פון דער דארטיגער דיוויזיע, זענען גאר נישט אין ארדע=נונג. שלייכער האט מיך געשיקט מאכען אן אויס=פארשונג אויפן ארט.

אונזערע שווארצסטע שרעקען זענען מקויים געווארען: א צווייטע נוידעק-געשיכטע.

די מזרח-פרייסישע נאציס, וואס האבען יאהרען לאנג געזוכט טובות ביי גענעראל בלאמבערג און עס איז זיי נישט געלונגען, האבען איינגעשטעלט זייער לעצטע קארט און האבען געוואונען, זיי זענען געווען אנטשלאסען אויף זייער צד איבערצוגעווינען די רייכסווער, אדער ווייניגסטענס צו פועלן אז די רייכס=ווער זאל בלייבען ניטראל, די רייכסווער וועלכע איז אין יענע פראווינץ איזאלירט פון דעם איבעריגען דייטשלאנד, האט אויף זיך, פערשטעהט זיך, גאנץ בעזונדערע פעראנטווארטליכקייטען, זיי האבען די דאזיגע פעראנטווארטליכקייטען דורכגעפיהרט אויפן אופריכטיגסטען אופן, און בלאמבערג איז אויף א צייט אין אפשר אויף שטענדיג געכאפט געווארען אין דער בראיבער נעץ.

אין מזרח-פרייסען איז פאראן א קלוב, וואס איז צוזאמענגעשטעלט פון נאצישע גרויסע גרונד-בעזי=צער. די דאזיגע לייט האבען צונויפגעקליבען דאס נויטיגע געלט און האבען געקויפט א פיינעם, כאטש נישט קיין זעהר גרויסען מאיאנטעק נישט ווייט פון קעניגסבערג, און אט דעם מאיאנטעק האבען זיי אייגעשענקט אלס מתנה צו גענעראל פאן בלאמ=בערג „אלס אויסדרוק פון דאנקבארקייט פאר זיינע געטרייעם דינסטען צו דער מזרח-פרייסישער לאנדבוי=ער-געמיינדע”, ביים געבען איהם די מתנה האבען זיי אבער פארגעלייגט, אז דאס גוט זאל נישט רעגיסט=רירט ווערען אויף בלאמבערגס נאמען, נאר עס זאל הייסען, אז עס געהערט צו עפעס א קרוב זייגעם. „כדי עס זאלען אויסגעמיטען ווערען אומפערשטענד=לישקייטען”.

אין דער אמתן אבער האבען די דאזיגע כיטרע חזירים, פערשטעהט זיך, בלויז אויסגערעכענט, און אום גליקליכערהייז, איז זיי אויך געלונגען, אז בלאמ=בערג זאל אריינפאלען אין זייערע הענט, אזוי, אז טאמער מאכט זיך עפעס, זאל ער גאר נישט קענען טון קעגען זיי. ווארום ער וועט שטענדיג זיין אין געפאהר אז זיי וועלען א ציה טון דאס בריוועל שטריקעל, וואס ער האט די אליין געהאלפען פער=ציהען ארום זיין האלז.

שלייכער איז זעהר אין כעס אויף דער שטיק חזירי. אבער דערווייל זעהט ער נישט קיין שום מעגליכקייט עפעס צו טון וועגען דעם. פערשטעהט זיך, אז ער קאן זיך וועגען דעם נישט ווענדען צום פרעזידענט. דער דאזיגער וועג איז פערשפארט, אין קרא פיקט נישט אויס די אויגען פון א צווייטער.

געהעריג האט געשריבען שלייכערן א ריהרנדי=גען בריף, אין וועלכען ער ווארענט קעגען שטרא=סערן, שטראסער, שרייבט ער, איז תמיד געווען דעם גענעראלס ווילדסטער געגנער און איינמאל האט ער אויף א קאנפערענץ פון פיהרער פון דער נאצי=פארטיי דערקלערט, אז קאנצלער פאן שלייכער איז „דער אומפעהיגסטער מלוכה-מאן אין דייטשלאנד”. דער הער געהרינג איז גרייט צוצושטעלען עדות, וואס זאלען דאס בעשטעטיגען.

א שיינע באנדע אט די נאצישע מוסרים! זיי געהערען צו יענעם קאפיטעל פון נאצישער חברשאפט און ברודער-ליבע... און אט די באנדע האט נאך די חוצפה צו בעהויפטען, אז זיי האבען דאס רעכט צו פיהרען אונזער פאלק!

צופעליג איז דער שטראסער-פלאן א פערווארפע=נער, נישט איבער געהרינגס מסירה, פערשטעהט זיך, נאר איבער דעם אויסגאנג פון די וואהלען אין ליפע.

ווער פיהרט עס אז מיט'ן גאנצען שפיל?

די נערוועזישקייט אין פראנקרייך צוליב'ן פוילישען מיעוטים=שריט

די פראנצויזישע פרעסע פערארטיילט שטארק דעם שריט פון דער פוילישער רעגירונג און דער פראגע פון די מינדערהייטען, די פרעסע אנערקענט אז עס דראהט א געפאהר נישט בלויז דער פראנ=צויזיש-פוילישער פריינדשאפט, נאר אויך דער פעל=קער-ליגע בכלל: דער ביישפיל פון א מלוכה, וואס בעפרייט זיך איינזייטיג פון די גענומענע פערפליכ=טונגען, קאן זיין זעהר אנשטעקענדיג.

„ליבערטע” שרייבט וועגען דעם:

די אומרוהיגקייט פון די זשענעווער קרייזען בע=ציהט זיך נישט בלויז אויף פוילען: דארט האט מען מורא, אז אויך די קליינע אנטאנט קאן נעהמען א ביישפיל אונגארן און אויף די דרכים פון פוילען און זיך אפזאגען פון דער קאנטראלע פון פעלקערבונד. ווען דאס זאל געשעהן, דאן קאן דער אויטאריטעט פון דער ליגע/פאלען ביז צום נול.

„זשורנאל ענדוסטריעל” שרייבט, אז עס איז נישט צו פערשטיין, ווער אייגענטליך עס פיהרט דאס שפיל אין דער פעלקער-ליגע:

היטלער איז ארויסגעטראטען פון פעלקערבונד און האט גארנישט פערלוירען פון זיין מאכט. די בע=דייטונג פון ליטווינאוו איז אלץ מעהר געשטיגען, וואס מעהר מען האט די סאוויעטען געוואלט אריינ=ציהען אין פעלקערבונד. אין דעם גאנצע רעטעניש איז נישט צו פערשטיין ווער עס פיהרט אן מיט'ן שפיל, וואו איז דער באלעבאס פון דעם אלעמען? דער גורל פון אייראפא פאדערט אז אויף אלעמען זאל ליגען דער פראנצויזישער גייסט. זאלען אונ=זערע פערטרעטער אין זשענעווע נישט פערגעסען די גרויסע פעראנטווארטליכקייט וואס ליגט אויף זיי.

„ארדר” האלט, אז דער שריט וועט פוילען נישט ברענגען קיין נוצען:

דער ערפאלג פון דער איבערליכער פאליטיק פון פילסודסקין זעהט אויס צו זיין זעהר גרויס. ווארשא איז געווארען איללומינירט און בעהאנגען מיט פאהנען, דעם גאנצען פוילישען פאלק דאכט זיך אויס, אז אראפווארפענדיג פון זיך די פערפליכ=טונגען, וואס זענען אויף פוילען ארויפגעלייגט גע=ווארען דורך די טראקטאטען און נישט רעכענענדיג זיך דערביי מיט קיינעמס אינטערעסען, האט פוילען זיך ארויסגעוויזען פאר א גרויס פאלק. צי איז עס אזוי?

פערטינאקס אין „עקא דע פארי” פרובט צו פארשען וואס עס וועט זיין אין דער צוקונפט. כל זמן דער גאנצער אינצידענט איז נישט ערשעפט, וועט סיי די פעלקער-ליגע, סיי דער פראנצויזיש-פוי=לישער בונד דורכלעבען א קריזיס, וואס שטעלט אונז שווער א פראגע-צייכען, סיי דעם בונד, סיי די ליגע. פולק. בעק האט שוין געמאכט אויפמערקזאם אויף זיך פון לאנג מיט זיינע אנגריפען, וואס זענען נישט צום הארצן נישט דער פעלקער-ליגע, נישט פראנקרייך, כדי אויסצוגעווינען צוטרוי, וועט ער מוזען ברענגען ביידע בעווייזען. אויב ווידער ער וועט ווייטער הארטנעקיג גיין אויפן זעלביגען וועג, דאן וועט ער מוזען ארויסטרעטען סיי פון דער ליגע, סיי פון פראנצויזיש-פוילישען בונד.

„ער נוועל” האלט, אז עס איז נישטא קיין שלעכטע זאך אהן א גוטער זייט.

אין יעדער זאך דארף מען זוכען דאס גוטע. אין דעם פאל האבען מיר צו פערדאנקען די חכמה פון סימאנען דער דעלעגאט פון גרויסבריטאניען האט אין איינפאכע, אבער קאטעגארישע ווערטער בא=שטעטיגט, אז זיין לאנד אנערקענט נישט, אז אפמאכען זענען איינפאכע שטיקלעך פאפיר, גרויסבריטא=ניען איז שטענדיג געטריי איהר ווארט און איהר אונ=טערשריפט, און וועט נישט דולדען, אז אנדערע זא=לען נישט ערפילן זייערע התחייבות, אט די דעקלארא=ציע גייט לויט איהר וויכטיגקייט ארויס ווייט פון די ראהמען פון מינדערהייטען-שוץ.

פיליפ בארעס שרייבט אין „מאטען” וועגען די איינדרוקען פון פוילישען שריט, וואס זענען א=רויסגערופען געווארען אין בערלין:

די סאטיספאקציע פון דער פוילישער ערקלע=רונג איז דא פערשטעמט געווארען א דאנק צוויי אומ=שטענדען. ערשטענס, פערשטעהט מען אין בערלין, אז אין פוילען קאן די דייטשע מינדערהייט א דאנק דער טאקטיק פון פוילען, נאר פערלירען, צוויי=טענס, גיט זיך אפ די היטלעריסטישע פרעסע א דין חשבון אז די אפשוואכונג פון דער פעלקער-ליגע קאן ברענגען צו דער פערשטארקונג פון די לאקאלע פאקטען און בונדען און דאס איז פאר דייטשלאנד נישט געוואונשען.

נייער פֿאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

נייער פֿאָלקסבלאַט

דאָנערשטאָג 20 יא תשרי תרצ"ה

סעפּטעמבער

זון-אויפגאַנג 5.18

זון-אונטערגאַנג 5.40

אַ סקאַנדאַל, וואָס טאָר נישט פערשוויגען ווערען!

ווער איז שולדיג אין דער מפּלה פון די יודישע האַנדווערקער אין דער האַנדווערקער-קאַמער?

ס'איז געשעהען דאָס, פאַר וואָס מיר האָבן מורא געהאַט. ס'איז נישט אויסגעמיטען געוואָרען דאָס. פאַר וועלכען מיר האָבן געוואָרנט פאַר די וואַהלען צו דער האַנדווערקער קאַמער, בעת די וואַהלען און אפילו נאָך די וואַהלען. די „פּאָליטיקער" האָבן געהערט די וואָרנונגען ווי דעם „שוואַרצען" קאַטער, און די יודישע האַנדווערקער-אינטערעסען אין איצטיגען שווערען מאָמענט, זענען אויסגעשטעלט געוואָרען אויף דער אַמביציע פון די האַנ־ווערקער-טוער.

מיר האָבן געבראַכט אַ בעריכט פון דער ערשטער זיצונג פון דער האַנדווערקער-קאַמער און מיר האָבן געזעהן ווי נידריג ס'איז אַראָפּגעבראַכט געוואָרען די רעפּרעזענטאַנץ פון די יודישע האַנדווערקער אין דער לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער. אַנשטאָט אַ ביזאיצטיגען וויצע-פּרעזידענט מיט אַ פערוואַלטונגס-מיטגליד, איז די רעפּרעזענטאַנץ געפאַלען ביז איין פערוואַלטונגס-מיטגליד, אפילו קיין פאַרשטעהער אין ראַט ביי דעם פאַרבאַנד ביי די האַנדווערקער-קאַמערן האָבן די יודען אויך נישט בעקומען.

פאַרוואָס איז דאָס אַלץ אַזוי געשעהען, ווי זענען דאָס די יעניגע, וועלכע האָבן די גאַנצע צייט געפּרעדיגט, אַז ס'איז נישט פערהאַן וואָס מורא צו האָבן, ווייל ס'איז געשלאָסן געוואָרען אַנ'אָפּמאַך צווישען דער יודישער האַנדווערקער-צענטראַלע און די קריסטליכע האַנדווערקער-צענטראַלעס אין וואַרשע, וועלכע איז אויך הל אין לאָדז — אַז די יודען, וועלכע בעקומען אין דער האַנדווערקער קאַמער, 37 מיט אַ האַלבען פּראָצענט, אַ וויצע-פּרעזעס און אַ פערוואַלטונגס-מיטגליד, פון דעם אַלעם האָט זיך אויסגעלאָזען אַ בוידעם, פאַרוואָס האָבן די זעלבע אָפּמאַך-מאַכער די גאַנצע צייט פערוויגט די אויפמערקזאַמקייט פון די יודישע האַנדווערקער אין לאָדז, בעת מיר האָבן זיי די גאַנצע צייט געוועקט?

און ווען מיר האָבן שוין נאָך די וואַהלען גערופען די געוועהלטע ראַטמענער אין דער האַנדווערקער-קאַמער צו אַחדות, צו אַנ'איינהייטליכען פראָנט און געוואָרנט, אַז עס גרייטען זיך איבעראַשונגען, האָט זיך אויף צומאָרגענס בעוויזען אַ קאָמוניקאַט, אַז ס'איז שוין פערהאַן אַנ'איינהייטליכע קאַלאַ און אַלע זענען צווישען זיך געאייניגט צום סוף זענען די יודישע האַנדווערקער-ראַטמענער געקומען צו דער ערשטער פּלענאַר-זיצונג צובראָכען און צוריסען און מ'האָט דאָרט געטון מיט זיי, וואָס מ'האָט נאָר געוואָלט.

מיר ווילען זיך איצט נישט אָפּשטעלען אויף דעם הינטער-קוליסען שפּיל, וועלכע האָט זיך געפיהרט ביז צו דער ערשטער פּלענאַר-זיצונג, אָבער מיר מוזען אָנווייזען אויף דער גרויסער מפּלה, וועלכע די יודישע האַנדווערקער האָבן געליטען אויפ'ן פאָרום פון דער לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער.

צוריסען צווישען זיך אַליין, זענען זיי אויסגענוצט געוואָרען דורך אַנדערע. הינטען אַרום זענען געשלאָסען געוואָרען אָפּמאַכען און איין יודישער צד האָט נישט געוואוסט מיט וואָס דער צווייטער קומט און די מפּלה איז געוועזען אַ פאַרטיגע. אויף אייגענער אחריות האָט מען קאַליע געמאַכט יודישע מאַנדאַטען. דער ענין טאָר נישט בעהאַלטען ווערען אונטערן טישטוך, די לאָדזער האַנדווערקער-טוער האָבן אין הינזיכט פון צו־שפּליטערטקייט פיל חטאים אויף זיך און דאַרפען איצט האָבן אויף זייער געוויסען די חרפה און שאָדען וואָס זיי האָבן געבראַכט דעם יודישען בעל מלאכה. ס'טאָר נישט ווערען שטיל נאָך דעם דאָזיגען סקאַנדאַל, וואָס האָט פּאַסירט. די שולדיגע מוזען זיך אָפּזאָגען פון דער אָנפירערשאַפט אין די האַנדווערקער-רייהען, דאָס אַרויסוואַרפען די שולד איינער אויף דעם אַנדערן וועט נישט ברענגען צו ממשות. עפענטליכע ערקלערונגען סיי פון די האַנדווערקער-צענטראַלעס און סיי פון די ראַטמענער זענען דאָ נויטיג. די יודישע האַנדווערקער און די גאַנצע יודישע בעפעלקערונג זענען נישט גלייכגילטיג צו דעם געשעהענעם.

סעזאָן-אַרבייטער לעבעדיג בעגראַבען

אונטער אַ באַרג זאַמד און בלאָטע

דינסטאַג נאָכמיטאָג איז געשעהען אַנ'אומגליק מיט אַ סעזאָן אַרבייטער ביי די שאָסעי-אַרבייטען לאָדז-לאַגעווניק.

דער אַרבייטער סטאַניסלאַוו פּיעטראַשעק האָט געגראַבען זאַמד. פּלוצים האָט זיך אָפּגעריסען אַ באַרג און איהם פערשיט. נישט קוקענדיג אויף דער באַלדיגער הילף איז פּיעטראַשעק'ן נישט געלונגען אַרויסצונעמען אַ לעבעדיגען. נאָך אַ שעה אַרבייט האָט מען איהם אַרויסגענומען אַ טויטען.

די אַרבייטער וואַרפען פאַר דעם לייטער אינזש. קאַשינסקי, אַז ער איז שולדיג אין דעם שרעקליכען פּאַרפאַל, מחמת ביי דער אַרבייט זענען געווען בעשעפטיגט דריי אַרבייטער, וועלכע דער אינזשעניער האָט בעזייטיגט און איבערגעלאָזט נאָר איינעם. אַלס צייכען פון אויפרעגונג, האָבן די אַרבייטער געוואָרפען די אַרבייט און אינטערווענירט אין פעראיין.

נעכטען איז דערוועגען פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ מיט'ן רעגירונגס-קאָמיסאַר אינזש. וואַיצוואָדזקי. די פאַרשטעהער פון די סעזאָן-אַרבייטער האָבן זיך בעקלאָגט אויפ'ן לייטער אינזשיניער קאַשינסקי:

פאַר די וואַהלען צו דער האַנדעלס-קאַמער

פערשטענדיגונג צווישען די יודישע און פוילישע סוחרים

ווי בעקאַנט וועלען די וואַהלען צו דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער פאָרקומען דעם 4. נאָוועמבער. די האַנדעלס-קאַמער האָט שוין אויסגעוועהלט אַ וואַהל-קאָמיסיע, וועלכע מאַכט אַלע הכנות צו די וואַהלען.

באַלד נאָכ'ן וועהלען די קאָמיסיע דורך דער האַנדעלס-קאַמער האָט זיך געשאַפען אַ פערשטענדיגונגס-קאָמיסיע פון פוילישע און יודישע סוחרים-פעראיינען, וועלכע האָבן געדאַרפט אויסאַרבייטען אַנ'איינהייטליכע ליסטע, כדי ס'זאָל נישט דאַרפען קומען צו קיין אָפּשטימונג אין דער האַנדעלס-סעקציע. די דאָזיגע קאָמיסיע האָט זיך קאָנסטיטואירט אונטער'ן פאָרזיץ פון ה' ראַשאַק. צו די קאָמיסיע געהערען: פון קריסטליכן סוחרים-פעראיין די ה"ה כאָנדזינסקי און פייפער, פון פּיעטריקאָווער 73 — מיעטשיסלאַוו הערץ און א. היימאַן, פון פּיעטריקאָווער 10 — איגנאַצי יאַשונסקי און מאַזור; פון אַנדראַדאַוואַ 10 לייבוש ראָזענבערג און פון פּאָמאָרסקאַ 15 — פּיאָטר כאַרי.

נאָך אַ גאַנצע רייהע זיצונגען איז געקומען צו אַ הסכם, אַז די יודען זאָלען בעקומען אין דער האַנדעלס-סעקציע אַזוי ווי ביז איצט 50 פּראָצענט פון אַלע ראַטמענער, פערשטעהט זיך, אַז דאָס איז נוגע די ראַטמענער, וועלכע געהען אַריין אין דער האַנדעלס=קאַמער דורך וואַהלען אָדער קאָאָפּטאַציע, וואָס שייך די ראַטמענער, וואָס ווערען נאָמינירט דורכ'ן האַנדעלס-מיניסטער האָט די קאָמיסיע אויף זיך קיין שום אחריות נישט גענומען.

די שטרייקענדע אַרבייטער אין דער זייד-אינדוסטריע

האָבן זיך געווענדעט וועגען אַ אינטערווענץ צום מיניסטעריום

(2) נעכטען איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די זייד=אַרבייטער, וועלכע שטרייקען שוין זייט 4 חדשים און ס'איז נישט פערהאַן קיין אויסזיכט צו ליקווידירען דעם שטרייק. נאָך אַ לאַנגער דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען נישט זיך צו ווענדען מעהר וועגען קיין אינטערווענץ צום אַרבייטס-אינספּעקטאָר, נאָר איבערטראָגען די אונטערהאַנדלונגען אין אַרבייטס-מיניסטעריום קיין וואַרשאַ. ווייטער איז בעשלאָסען געוואָרען זיך צו ווענדען צו די טעקסטיל-אַרבייטער=פעראיינען וועגען שטיצען די שטרייקענדע אַרבייטער אין דער זיידען-אינדוסטריע. דעפּ. שטשערקאָווסקי איז מיט דער דאָזיגער רעזאָלוציע אָנגעפאָהרען צום אַרבייטס=מיניסטעריום קיין וואַרשאַ.

נייע בעגרענצונגען פון עקספּאָרט

פון לאָדזער סחורות קיין האָלאַנד

(אג) אין דערזעלבער צייט וואָס אין דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער איז פאָרגעקומען אַ בעראַטונג פון די לאָדזער ווירטשאַפטליכע קרייזען מיט'ן פאַרשטעהער פון פוילישען קאָנסולאַט אין אַמסטערדאַם וועגען די מיטלען צו פערגרעסערן דעם פוילישען עקספּאָרט קיין האָלאַנד, איז פון אַמסטערדאַם אָנגעקומען אַ ידיעה, וואָס איז שוין אַגב בעשטעטיגט געוואָרען, אַז די האָלענדישע רעגירונג האָט געמאַכט נייע בעגרענצונגען ביים אַריינפיהרען אויסלענדישע סחורות. אין האָלאַנד איז ווידער קאָנטינגענטירט געוואָרען אַ רייהע אַרטיקלען, וועלכע זענען ביזאיצט געווען פריי ווי למשל וואָלענע און האַלבוואָלענע קאָלדרעס. די אימפּאָרטערען פון קאָלדרעס איז ערלויבט געוואָרען אַריינצופיהרען אין דער צייט פון 1-טען סעפּטעמבער ביז צום 1-טען דעצעמבער 80 פּראָצענט דערפון, וואָס איז אַריינגעפיהרט געוואָרן אין די פריהערדיגע יאָהרען. עס איז אויך בעגרעניצט געוואָרען דער אימפּאָרט פון בענדלעך און באַנד פון גומע און אָהן גומע, דערביי בעטרעפט דער קאָנטינגענט 30 פּראָצענט פון די פריהערדיגע יאָהרען. ווייטער איז פערקלענערט געוואָרען דער קאָנטינגענט פון די שוין רעגלאַמענטירטע בוימוואָלענע סחורות און דאָס אין אַ זעהר הויכער מאָס ווייל פון 30 פּראָצענט אויף 10 פּראָצענט פון די פערגאַנגענע יאָהרען.

די דאָזיגע נייע בעגרענצונגען האָבן אַ גרויסע בעדייטונג פאַר'ן לאָדזער עקספּאָרט, וועלכער וועט צוליב דעם זעהר אָפּגעשוואַכט ווערען.

—:o:—

רעפּרעזענטאַנץ-טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי" ציגעל-גאַס 27 טעלעפאָן 112-25
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.
לעצטע 3 גאַסטשפּילען פון ארץ=ישראל=טעאַטער אהל (ביים הסתדרות העובדים, גרינדער און לייטער משה הלוי)
היינט 2 פּאָפּולערע פאָרשטעלונגען
היינט 12 פרי א פּרץ-פאָרשטעלונג
ספּעציעל פאַר שול=יוגענד — פּרייזען פון 54 ביז 2.20
יעדערער מאַן מיטנעמען אַ קינד בחנם!
היינט 9.30 אָוונט צו ביליגע פּרייזען
ירמיהו
— פון — סט. צווייג
צום לעצטען מאָל
מאָרגען, צו ביליגע פּרייזען
יעקב ורחל
צום לעצטען מאָל

רעגיסטראַציע פון יאָר-גאַנג 1916

(2) היינט, דאָנערשטאָג, ד. 20 סעפּטעמבער דאַרפען זיך אין מיליטער=ביוראָ ביי דער לאָדזער שטאָט-פערוואַלטונג (פּעטריקאָווער 165) שטעלען די מענער פון יאָהרגאַנג 1916, וועלכע וואוינען, אויפן שטח פון 4 קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען נעמען אויף די אותיות:

Sz T U W Z Ż

און די וואָס וואוינען אויפן שטח פון 12 קאָמיסאַריאַט מיט די אותיות:

A B C D E F G H Ch I J K L Ł M

מאָרגען, פרייטאָג, דעם 21-טען סעפּטעמבער דאַרפען זיך שטעלען די, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5-טען קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען-נעמען אויף די אותיות:

A B C D E

און פון 12-טען קאָמיסאַריאַט אויף די אותיות:

N O P R S Sz T U W Z Ż

און די אַלע וועלכע האָבן זיך נישט געשטעלט צוליב יום-כפור.

צוגאַב-פּאָבאָר-קאָמיסיע

דעם 28 סעפּט. ה. י. וועט אין לאָקאַל פון דער מיליטערישער אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט פּעטריקאָווער 165 אַמטירען אַ צוגאַב-פּאָבאָר-קאָמיסיע פאַר דער פּ.ק.או. לאָדז שטאָט 2 צו דער קאָמיסיע דאַרפען זיך מעלדען די פּאָבאָראָווע פון יאָהרגאַנג 1913 וועלכע האָבן זיך צוליב וויכטיגע סיבות נישט געקענט שטעלען ביז איצט צו די קאָמיסיעס און די פּאָבאָראָווע פון עלטערע יאָהרגאַנג, וועלכע האָבן נאָך נישט רעגולירט זייער בעציהונג צו מיליטער־דינסט אויב זיי האָבן דערהאַלטען באַמטליכע אויפפאָרדערונגען פון דער שטאָטישער סטאַראָסטווע און וואוינען אויפן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען.

צו דער קאָמיסיע מוז מען צושטעלען אַ פּאַס אָדער אַ דאָקומענט מיט אַ פאָטאָגראַפיע.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט בייִנאַכט דיזשורירען: י. קאַפּראַוויסקי (נאַוואָמיעסקאַ 15), ס. טראַווקאָווסקי (בזשעזינער 56), מ. ראָזענבלום (שרודמיעסקאַ 21), מ. בּאַרטאָשעווסקי (פּעטריקאָווער 95). י. קלופּטאַ (קאָנטנאַ 54), ל. טשינסקי (ראָקיטשינער 53).

אַנאַליז פון וואַסער

וועלכעס ווערט בענוצט צום באַקען און וואַרשט-אויסאַרבייטונג

(2) ווי מען אינפאָרמירט אונז פון דער געזונדהייטס=אָפּטיילונג ביי דער שטאָט-פערוואַלטונג זענען די בעקערייען און וואָרשט-אויסאַרבייטונגס-וואַרשטאַטען מחויב יעדעס יאָהר צוצושטעלען צום אַנאַליזירען דאָס וואַסער, וועלכעס זיי בענוצען צו זייערע אויסאַרבייטונגען. דאָס וואַסער ווערט געפּאָרשט אין כעמישער און באַקטעריאָלאָגישער הינזיכט.

די בעקער און וואָרשט-אויסאַרבייטער, וועלכע וועלען נישט צושטעלען דאָס וואַסער צום אונטערזוכען וועלען בעשטראָפט ווערען אין הסכם מיט די פערפליכטענדע פאָרשריפטען.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149=07
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע-בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.
אַלע אַרט אַנאַליזען.
נעמט אָן פון 8—11 און 4—8 אָוו. זונטאָג פון 9—1 בייטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשיצנע-פּרייזען.

DR. DED. H. LUBICZ
פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפּפאַנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 אָוונט און יו"ט 9—1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-זאַל.

Dr. med. Trepman
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216=90
ספּעצ. פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענערשוואַכע אויך אַלע אַרט אַנאַליזן
נעהמט אָן פון 8—12 און פון 5—9 אָוו. זונטאָג און יום-טוב פון 8—1. בעזונדערע וואַרטע-זאַל פאַר פרויען

דער פּראָצעס פון אריה לאַנגפוס
פערמשפּט אויף 3 יאָהר תפיסה פאַר ערמאָרדען זיין שוויגער

דינסטאַג איז אין לאָדזער קרייז-געריכט פאָר געקומען דער פּראָצעס פון 24=יעהריגען אריה לאַנגפוס, וועלכער האָט ערמאָרדעט זיין שוויגער פערל וויגנאַנסקי.

נאָך פאַרן אָנהייבען פון פּראָצעס איז דער זאַל איבערפולט געוואָרען הויפּטזעכליך פון יונג=וואַרג, וועלכע זענען געקומען צו דעם אויסער=געוועהנליכען און אייגנאַרטיגען פּראָצעס פון דעם מין.

לאַנגפוס, וועלכער ווערט אריינגעפיהרט אין זאַל אונטער אַ שטאַרקער פּאָליציי-וואַך, זעהט אויס זעהר שלעכט. אַ בלייך אויסגעצויגען פנים, געהט מיט אַנ'אַראָפּגעלאָזטען קאָפּ צו צו דער בעשול=דיגונגס-באַנק און אַזוי זיצט ער די גאַנצע צייט, נישט אומקוקענדיג זיך אויפן זאַל, האַלט ער די אויגען כסדר געווענדעט צום ריכטער-טיש, זיין גאַנצער אַרט אויסזעהען מאַכט נישט דעם איינדרוק, אַז דער זאָל דאָס האָבען בעגאַנגען אַ מאָרד.

פאָרזיצער פון געריכט איז וויצע פּרעזעס אילינסקי, אַסעסאָרען: — די ריכטער יאַשינאַווסקי און טאַבענשלאַק. בעשולדיגער — פּראָקוראָר גאָ-ראַלסקי. פערטיידיגער איז אַדוו. ראַבינאָוויטש.

בעת'ן דורכפיהרען די פּערסאָנאַלשען פון בעשולדיגטען, ענטפערט דער בעשולדיגטער אין אַזאַ פאָרם ווי ער וואָלט נישט געווען ביים קלאָ-רען פערשטאַנד.

דער ציוויל-מאַהנער, אַדוו. טיקאָטשינסקי, שטעלט דעם בעשולדיגטען פאָלגענדע פראַגען אין שייכות מיטן אינצידענט, צוליב וועלכען דער בע-שולדיגטער איז בשעתו געוואָרען בעפּאַטשט פון לאַוניק יאָעל אין צוזאַמענהאַנג מיט זיינע בעמיהונ-גען צו פאָהרען קיין ארץ-ישראל.

דער בעשולדיגטער קלעהרט זאַכליך אויף דעם אינצידענט, ערקלעהרענדיג דערביי, אַז זיי-נער צייט האָט ער אריינגעטראָגען אַנ'אַנקלאַגע אין געריכט אויפגעבענדיג צעהן עדות.

די פראַגע האָט אַדוו. טיקאָטשינסקי ספּע=ציעל ארויסגערוקט, כדי צו דעמאָנסטרירען פאַרן געריכט, אַז דער בעשולדיגטער איז פעהיג אויף לאָגישע ענטפערן.

בעשולדיגונגס אקט

פון בעשולדיגונגס-אקט איז צו זעהען:

אין פעברואַר ד. י. האָט לאַנגפוס חתונה געהאַט מיט אסתר וויגנאַנסקאַ. נאָך דער חתונה האָט דאָס יונגע פּאָר געוואוינט אויף אַל. 1 מאַי 21, צוזאַמען מיט זיין שוויגער, אַנ'אַלמנה. דאָס צוזאַמענלעבען פון דעם יונגען פּאָר איז געווען זעהר אַנ'אידעאַלעס, אָבער אָפטמאָל איז אויסגע-בראָכען מחלוקת צווישען לאַנגפוסן מיט זיין שווי-גער. צוליב דעם האָט לאַנגפוס געפאָדערט, אַז די שוויגער זאָל זיך ארויסציהען פון דער וואוינונג.

דעם 15-טען אַפּריל, האָט די שוויגער צום צווייטען מאָל חתונה געהאַט מיט אהרן זילבער-בערג. זי איז אָבער אויף אַ געוויסע צייט נאָך געבליבען וואוינען ביי דער טאָכטער. האָבענדיג בדעה זיך ארויסצוציהען דעם 23 אַפּריל. צום בעשטימטען טערמין איז זילבערבערג געקומען נאָך דער פרוי. בעת'ן איינפּאַקען די זאַכען, איז אויס-געבראָכען אַ מחלוקה צווישען איידעם און דער שוויגער. צוליב דעם, וואָס די שוויגער האָט איינ-געפּאַקט דער טאָכטערס זאַכען. אין מאָמענט, ווען די שוויגער האָט אַראָפּגעצויגען דאָס טישטוך איינצופּאַקען עס אין קויפער, האָט לאַנגפוס בליץ שנעל

ארויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער און צוויי מאָל אויסגעשאָסען אין דער שוויגער

אויפ'ן אָפּהילך פון די רעוואָלווער-שאָסען, איז פון צווייטען צימער אריינגעלאָפען אסתר לאַנגפוס און אָנגעכאַפּט דעם מאַן ביי דער האַנד. ער האָט זיך אָבער ארויסגעריסען און ענטלאָפען.

צו דער שווער פערוואונדעטער איז ארויס גערופען געוואָרען די פּאָגאָטאָוויע און אויפן וועג צום שפּיטאָל איז זי געשטאָרבען.

נאָך בעגעהען דעם מאָרד איז לאַנגפוס ארויס אין גאַס. אָפּלויפענדיג אַ שטיקעל וועג, האָט ער דעם רעוואָלווער אוועקגעוואָרפען האָט זיך אויפגעזעצט אויפ'ן אונטערשטעטישען טראַמוויי און אָפּגעפאָהרען אין דער ריכטונג פון זדונסקאַוואָלע(?) [זדאַמובעק], וואו ער איז מיט צוויי טעג שפּעטער ארעסטירט געוואָרען. דערזעהענדיג דעם פּאָליציאַנט האָט לאַנגפוס אויסגעשריגען צום פּאָליציאַנט

„איך בין לאַנגפוס, מיין רעוואָלווער האָב איך נישט"

אויף דער אויספאָרשונג האָט ער דערקלערט אַז ער האָט מיט דער שוויגער כסדר נישט געלעבט בשלום, מחמת זי איז געווען אַנ'אַרומקריגערין.

דעם קריטישען טאָג, האָט ער פערלוירען די זעלבסטבעהערשונג, בשעת'ן שיסען האָט ער זיך נישט אָפּגעגעבען קיין רעכנונג פון זיין טאַט. ער ווייסט בכלל נישט וואָס ער האָט געטון. שפּעטער איז ער ארויס אין גאַס, אַוועקגעוואָרפען דעם רע-וואָלווער און אוועקגעפאָהרען, וואו ער האָט זיך צוויי טעג ארומגעבלאָנקעט.

אויף דער פראַגע פון פאָרזיצער, איז זיך

לאַנגפוס מודה צום מאָרד

דערביי גיט ער אַנ'אויספיהרליך בילד פון דעם צוזאַמענלעבען מיט דער שוויגער ערקלערענדיג, אַז די שוויגער האָט ספּעציעל פּראָוואָצירט צו מחלוקת.

פאָרזיצער: ווי אַזוי האָט דער בעשולדיגטער געשאָסען?

לאַנגפוס גיט נישט קיין ענטפער אויף דער פראַגע.

פאָרזיצער: פון וואַנען האָט דער בעשול-דיגטער געהאַט ביי זיך אַ רעוואָלווער?

לאַנגפוס: דינענדיג אין מיליטער, האָב איך דעם רעוואָלווער געקויפט ביי אַנ'אונטער=אָפי-ציר פאַר 42 זל.

פאָרזיצער: צו וואָס פאַר אַ צוועק האָט איהר געקויפט דעם רעוואָלווער?

לאַנגפוס ענטפערט נישט.

אויף דער פראַגע פון פערטיידיגער ענטפערט ער, אַז אַלס קינד איז ער געווען קראַנק אויפ'ן קאָפּ, און אין זיין פאַמיליע זענען געווען עטליכע גייסטיג קראַנקע.

דער עדות, דער פּאָליציי-פונקציאָנער קוויאַט קאָווסקי, גיט איבער דעם גאַנג פון ארעסט, אָנגע-בענדיג דערביי, אַז דער בעשולדיגטער האָט נישט ארויסגעוויזען קיין שום סמנים פון אומנאָרמאַלקייט.

דער עדות זילבערבערג (דער צווייטער מאַן פון דער ערמאָרדעטער) ערקלעהרט, אַז

לאַנגפוס האָט שוין מיט אַ צייט צוריק געדראָהט די שוויגער, אַז ער וועט זי דערמאָרדען

פאָרזיצער (צום עדות): ווי אַזוי האָט ער זיך אויסגעדריקט?

עדות: ער האָט געזאָגט: „זי וועט זיין מיין קרבן".

די פרוי פערטיידיגט דעם מאַן

זעהר אינטערעסאַנט זענען געווען די עדות-ערקלעהרונגען פון בעשולדיגטענס פרוי (די טאָכ-טער פון דער ערמאָרדעטער. זי פערטיידיגט דעם מאַן אויסערגעוועהנליך. זי שטעלט פעסט, אַז ביי אַלע מחלוקות, וואָס זענען אויסגעבראָכען אין דער שטוב, איז די שולדיגע געווען די מוטער. זי ער-קלעהרט ווייטער (אָנווייזענדיג מיטן פינגער אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק) ער איז זעהר אַ גוטער מאַן קען אַ פליג נישט דערצערנען. מ'טאָר איהם אָבער נישט אויפרעגען. זי גיט אויך איבער, אַז ער איז אַ פרומער, און אַלס אַזעלכער וואָלט ער נישט פעהיג געווען צו בעגעהן דעם מאָרד, ווען די מו-טער וואָלט איהם נישט צוגעפיהרט דערצו.

פאָרזיצער: צי איז אייער מאַן געווען נאָרמאַל?

עדות: יאָ, מ'האָט איהם נאָר נישט גע-טאָרט אויפרעגען, און נאָך עפּעס... אין פאַמיליען-צוזאַמענלעבען איז ער זעהר „דזשיוונע", איך שעם זיך עס דאָ עפענטליך צו דערקלעהרען.

דער פערטיידיגער טראָגט דעריבער אריין אַ פאָרשלאַג, אַז דער ווייטערער פערהער פון דעם עדות זאָל פאָרקומען

ביי פערמאַכטע טירען

אויף וואָס דאָס געריכט איז איינגעגאַנגען.

נאָך די ערקלעהרונגען פון עדות, ווערט דאָס פּובליקום צוריק אריינגעלאָזען אין זאַל און עס גיט אָפּ זיינע ערקלעהרונגען דער פּסיכיאַטאַר פּראָפ. דזשירזשינסקי. ער ערקלערט, אַז דער בעשולדיגטער קען זיך נישט אָפּגעבען קיין רעכנונג פון דער צייט פון אויספיהרען דעם מאָרד ביז'ן ארעסט.

ער האָט אַ נייגונג צו גייסטיגע אויפמרייסלונגען

און איז שטאַרק עמפּפינדליך, אָבער נישט קיין פּסיכאָפּאַט.

דער פּראָקוראָר אין זיין קורצער רעדע פאָדערט שטרענג צו בעשטראָפען דעם בעשול=דיגטען. דער פערטיידיגער בעט אַ מילדען אורטייל.

אין זיין לעצט וואָרט ערקלערט דער בע-שולדיגטער, אַז ער האָט קיינמאָל נישט געטראַכט וועגען בעגעהען אַזאַ גרויזאַמע טהאַט. ס'איז גע-שעהען אַנ'אומגליק און בעט אַ מילדע שטראָף.

אורטייל

נאָך אַ לענגערער בעראַטונג טראָגט דאָס געריכט ארויס אַנ'אורטייל, לויט וועלכען אריה לאַנגפוס ווערט פערמשפּט אויף 3 יאָהר תפיסה, אַראָפּרעכנענדיג דעם פּרעווענץ=ארעסט פון 27-טען אַפּריל אָן.

אין די מאָטיווען גיט דאָס געריכט אָן, אַז דער מילדער אורטייל איז ארויסגעגעבען געוואָרען צוליב דעם, וואָס דער בעשולדיגטער איז דעם מאָרד בעגאַנגען אונטער דעם דרוק פון אַ שטאַרקער נערווען-אויפרייסלונג.

היינט קומט פאָר די לוויה פון גרויסאינדוסטריעלער קאַראַל ווילהעלם שייבלער

(א) דער טויטער קערפּער פון פערשטאָרבע-נעם עסטרייכישען קאָנסול און גרויס=אינדוסטריעלער קאַרל ווילהעלם שייבלער איז נעכטען אָנגעקומען פון ענגלאַנד. די לוויה וועט היינט פאָרקומען פון לאָקאַל פון די פייערלעשער אויף שענקעוויטש גאַס און וועט געהן דורך נאַווראָט, פּיעטריקאָווער, פּל. וואָלנאָשטשי, 11 ליסטאָפּאַד אויפ'ן עוואַנגעלישען צמענטאַזש.

MAOK
TĘPI ROBACTWO

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פאָלג. טעג!
גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם
I
ליבעס=נאַכט
הערליכע מעלאָדיעס און מוזיק.
אין די הויפּט-ראָלען:
Jose MOJICA, Mona MARIS
II
נייעסטע וועלט-סענסאַציע א. נ.
די צוואה פון
ד"ר מאַבוזע
אין די הויפּט-ראָלען:
JIM GORALD, M.ROLLAND

אַ וויזיט אָדער אויף אַ לעקציע
ביים דיכטער יצחק קאַצענעלסאָן

— עליך קומט דער אמת'ער שלום-עליכם! האָב איך בעגריסט דעם פריינד און דיכטער יצחק קאַ-צענעלסאָן, אַריינקומענדיג צו איהם אין גימנאַ-זיום — איהר קומט דאָך פון ארץ-ישראל!

— יעצט?! האָט דער דיכטער זיך אָפּגערופען מיט אַ פּאַטהאָס, יעצט גיט איהר מיר אָפּ שלום? איך וויל שוין גיך איהר אַמאָל פאָהרען, קומט איהר און דערמאָנט מיר, אַז איך בין ערשט דאָרט געווען. איך בין שוין פון ארץ-ישראל אַ קימאַ-לן פון אַ דריי חדשים, איך האָב נאָך פערגעסט די לעצטע טעג פון אונזערע מאַטוראַ-עקזאַמענס.

— ווי איך ווייס זענען זיי ביי אייך גוט אַראָפּ. אַ טראַדיציע אַזאַ ביי אייך ה' קאַצענעלסאָן. אייער גימנאַזיע האָט דאָך רעכט פון אַ רעגירונגס-שולע!

— ביי מאַטוראַ-עקזאַמענס קען נישט געמאָלט זיין אַ טראַדיציע און אויך נישט די רעכט, וואָס אונזער שול האָט, דעצידירען... אַ גוטע מאַטורע איז אָנבעלאַנגט פון דער זעלבסטשטענדיגער ערנסטער אַרבייט פון די שילער גופא. די לעהרער האָבען זייער פּערזענליכע אַרבייט כמעט פער'ענדיגט אין דער זיבעטער קלאַס... אַ שילער וואָס האָט זיך „נאָרמאַל" געלאָזט לערנען, און איז אַריבער פון קלאַס צו קלאַס — אַז ער קומט אין אַכטע, איז ער ביכולת אַליין זיך לערנען! אין פערלויף פון די עטליכע יאָהר וואָס ער איז געווען „אונטער די לייטונג" האָט ער זיך ערוואָרבען אין אַ גענוגענדער מאָס זעלבסטשטענדיגקייט, די געבאָרענע אינטעלי-גענץ האָט בעקומען אויסדרוק, דערצו דער אחריות געפיהל, וואָס בעהערשט אַן ערנסטען יונגען מאַן אין אַכטען קלאַס... אַזוי אַז זייענדיג אין תל-אביב בין איך געווען זיכער מיט מיינע אַביטוריענטען אין לאָדז און קוים האָב איך זיך צוגעאיילט, איז נישט אינגאַנצען צוליב זיי, נאָר צוליב דער שול-היים אונזערער, צוליב דער „אַשעדלע" פון אונזער גימ-נאַזיום.

— יאָ! יאָ! טאַקע וועגען דער אַשעדלע איי-ערער אין וולאַדזשימירזשאָוו, עפּעס רעדט מען יעצט וועגען דער קאָלאָניע אין שטאָט. אדרבא, מה טיבו של עובר זה?

— ס'איז אַ מין שול-היים, האָט קאַצענעלסאָן מיר פערטייטשט אויף מאַמע-לשון.

— אַ שול-היים איז מעהר ווי אַ שולע און מעהר ווי אַ היים, ס'איז ביידע צוזאַמען... דאָס וואָס מען רעדט וועגען דעם ביימס אין שטאָט איז נישט גאָר קיין גוטער סימן!... ס'איז אַ סימן אַז ס'איז דערווייל איין איינציגע יודישע שול-היים ביי אַ יו-דישען גימנאַזיום... איין שול-היים איז וויניג, עס דאַרפען זיין אַ סך! אַ שול-היים בעפרידיגט די בע-דערפעניסען פון אַ היים און אַ שולע אין איינעם. דערמיט וואָס ביידע „אינסטיטוציעס" ווערען בע-האַפטען אין איינעם פערפולקאָמען זיי זיך און ווערען גאַנצער... ביי אונז, וואו די יאָגעדיגע טרויע-ריגע גלות-היים איז צעבראָכען, צושפּליטערט, איך מיין נישט דווקא די היימען פון די אָרימע, דאָס לעבען פון אונזערע „רייכע" אומשטייגסגעזאַנט איז אין פיל פאַלען אָרימער און פאַרבלאָזער, דערפּער איז די שולע אונזערע אין פערגלייך צו דער יודי-שער „קינדער-שטוב" צו אַבסטראַקט, צו אידעאַל, דער אידעאַליזם און די יאָשע לעהראַנשטאַלטען איז צו עטעריש, צו „הימליש" האָט קיין אַנהאַלט נישט אויף דער ערד, האָט נישט קיין צוזאַמענהאַנג מיט דער וואָכעדיגקייט פון דער היים. ווען די יודישע יוגענד וואָלט געקענט זיין טאָג און נאַכט אין דער שולע, אויסלעבען זיך אַ ביסעל אין איהר אַטמאָספער, נישט נאָר „לערנען", נאָר טאַקע לעבען דאָרט עטליכע חדשים אין יאָהר צוזאַמען מיט דער גייסטיגער שפּייז וואַשען זיך דאָרט אויך, עסען, פערברענגען ביים מזבח און נעכטיגען טאַקע ביי איהם אלא שמואל שמואל הנביא אין גאָטס הויז — דאָס הייסט, נישט צעברעקלען דאָס וואָס עס בעדאַרף זיין גאַנץ! נישט צעברעקלען דאָס לעבען. אַריינברענגען האַרמאָניע אין לעבען פון דער יודישער יוגענד.

— איז עס דען מעגליך? האָב איך געשטעלט אַ קלאָץ-קשיא — אַז צוויי חדשים זומער-וואַקאַציען און אַ קנאַפּער ווינטער-חודש זאָלען משפּיע זיין אויפ'ן יונגיטשקען דור, וואָס פערברענגט דאָס גאַנצע יאָהר אין אַ גלות-היים, הגם אַ וואָרימע, וואָס ווידערשפּרעכט אָבער דעם אינהאַלט וועלכען ער בעקומט אין דער „אַשעדלע"?

— פרישע לופט, פעלד, און וואַלדלופט איינ-אָטמען אַ קיילעכדיג יאָהר איז זעהר געוואונשען, פון דעסטוועגען פאָהרען מיר, אַז מיר קענען, אַרויס אויף עטליכע וואָכען... מען לופטערט דאָרט די לונגען און מען קומט במחילה צוריק אין שטאָט אַריין ווי אליהו הנביא וועלכער איז מיטן כוח פון איינמאָל גוט אָפּעסען געגאַנגען אַ מהלך פון פערציג טעג. צוויי-דריי חדשים צוזאַמענלעבען מיט חברים און לעהרער אין אַנ'איבענער, אויפ'העלער געזונטער אַט-מאָספער איז געווינג! ס'איז אַ „זאַפּאַס לופט" נישט אויף אַ יאָהר, נאָר אויף יאָהרען. און פאַרוואָס טאַקע נישט אַריינכאַפּען זיך אַהין אין דער „אַשעדלע" מיט אַ קלאַס שילער, מיט אַ לעהרער און מיט נאָך איינעם מיט הכל-בכל אויף צוויי וואָכען און אַ לערנען דאָרט פלייסיג ווי עס פּראַקטיצירט זיך אין בעסערע שול-אַשעדלעס?

— זעהר ריכטיג, האָב איך פון גאַנצען האַר-צען באַגעטעבען. — וואו איז זי, אייער אַשעדלע? ביי פּעטראָקאָוו דאַכט זיך? אַ סערטיפיקאַט אַהין בעדאַרף מען דאָך נישט? וועל איך זיך איבער-כאַפּען אַמאָל צו אייך, אויסמישען זיך אַ פּאָר שעה מיטן יונגוואַרג פון אייער העברעאישען גימנאַ-זיום. מיט דעם ביסעל לשון קודש וועל איך זיך אַנ'עצה געבען, מיר וועלען זיך איבער די אַגדע'ס פערשטעהען.

ה' קאַצענעלסאָן האָט זיך נישט בעגנוגענט מיט מיך צוזאָגען קומען, ער האָט מיך האַרציג איינ-געלאַדען, נאָר בנוגע דעם „העברעאישען גימנאַזיום" האָט ער מיר געמאַכט אַ בעמערקונג. אַז.... לייד-ער איז דאָס גימנאַזיום נישט קיין ספּעציעל העברע-אישעס!

— הערט און פערשרייבט זיך עס, האָט ער דייטליך אויסגערופען: העברעאיש ווערט אין מיין גימנאַזיום ערנסט געלערנט, איך וויל אָבער קיינעם נישט אריינפיהרען אין אַ טעות. די יודישע למודים פערנעהמען אַ היבשען אָרט אין מיין גימנאַזיום, אַ ספּעציעל העברעאיש גימנאַזיום איז עס אָבער נישט, אין לאָדז איז אַ העברעאיש גימנאַזיום נישטאָ! נישט אין שטאָט און נישט הינטער-שטאָט, נישט אפילו אין וואַרשאַ...

— מיר איז אַ שאַד „יבנה", זי איז מיר אַ שאַד אין צווייען: איינס, די איינציגע העברעאישע מיטעל שול, און נאָך מעהר איז מיר אַ שאַד די שול גופא, וואָס האָט זיך פערמאַכט! יעדע שול, עס מוז נישט דווקא זיין אַ טלית שכולה תכלת — אַ העברע-אישע... אַ שול וואו די למודי היהדות זענען גוט אָפּגעשטעלט, אַ שולע אַ צוגעפּאַסטע פאַר יודישע קינדער — אַז עס פערמאַכט זיך — איז מיר אַ שאַד! אַ שול, אַ יודישע, אַז עס פערמאַכט זיך, איז עס אַ בעווייז פון שוידערליכע גלייכגילטיגקייט, אויף אַ פערוואָרלאָזטקייט, אויף אַ חורבן אין דער יו-דישער גאַס, עס רעדט פון דער יודישער געזעל-שאַפט, וואָס רעגירט, וואָס זאָגט זיך אָפּ פון הייליג-קייטען, פון אייגענאַרט, פון ווערטפולער איי-בעדליכקייט, עס דערציהלט וועגען געפאַלענקייט און אָרימקייט מאַטעריעלער און גייסטיגער איינאיי-גענעם... אַז האָט זיך פערמאַכט אַ מיטעל-שול פאַר יודישע קינדער „בית אולפנא"! זי האָט געקעמפט, געאָמפּערט זיך, נישט אויסגעהאַלטען און פערמאַכט זיך! דאָס ערגסטע — מען האָט קיין פּיפּס נישט געטון, אַזוי ווי עס וואָלט געווען אַ נאָרמאַלע ער-שיינונג. אַ שאַד יבנה, צוויי מאָל אַ שאַד יבנה! אַ שאַד בית אולפנא! אַ שאַד אַ יודישע שול!... אין תל-אביב ווען עס פערמאַכט זיך אַ זאַהנערהאַסער גע-וועלבעל מאַכט מען אַ גרעסערן „גיצעק" ווי דאָ ווען עס פערמאַכט זיך אַ שול אַ יודישע...

אמת... אמת, טאַקע.. האָב איך נאָכגעמורמעלט געזעגענענדיג זיך מיט קאַצענעלסאָן, ווי איך אַר-רויסגעהענדיג פון איהם... שוין דיענדיג אויפן גאַס!..

אַ מאָדנע זאַך מיט דעם דאָזיגען דיכטער! ער האָט דערמאָנט אַ בעקאַנטע זאַך. ווען דער דיכטער קאַצענעלסאָן האָט אַזוי שוואַרמוטיג וועגען דעם מיר דערמאָנט, איז מיר בעפאַלען אַ מרה-שחורה... אַזוי ווי ער וואָלט מיר די אויגען געעפענט און בעוויזען מיר דעם תהום איבער וועלכען די יודישע יוגענד שטעהט....

ביי קאַצענעלסאָן אַ וויזיט — ווערט בשעת מעשה עפּעס געלערנט... מען דערוויסט זיך עפּעס, דאַכט זיך זאַכען בעקאַנטע, נאָר אַזוי ווי מען וואָלט עס געהערט דאָס ערשטע מאָל, מען לעבט עס איי-בער... מען האָט פון דעם געהערטען נחת, מען עסט זיך אָבער אָן מיט עגמת נפש אויך... וואָס עס איז אָבער צו בעוואונדערען: אַוועקגעהענדיג איז מען איהם דאַנקבאַר פאַר דעם נחת רוח און פאַר דעם עגמת נפש אויך...

עס זענען דאָ אַזעלכע מינים עגמת נפשן פאַר וועלכע מען דאַרף נישט אַנטלויפען. ווען שולען פאַר יודישע קינדער פערמאַכען זיך, פאַלען ווי אין אַנ'עפּידעמיע, און עס הויבט אָן פייפען ווי בקאַליק דורכט זיך אויס, דער גייסטיגער דלות, דאַרף מען נישט צומאַכען די אויגען...

עס איז אַ מאַטעריאַל פאַר אַ ביאַליקס קלאָג-קאַפּיטעל און אַ בייעם איכה-ליד: „די וועגען פאַר אונ-זער אונטערהאַקענדיגער יוגענד זענען וויסט..."

ח—ך.

ביז הבאים...

טיפען און בילדער פון דער דייטשער עליה

די מאדערנע רות מיט'ן היטעל „אדאלף היטלער"

פון יצחק צבי לעוו
(ירושלים)

א מאנטאג אין דער פריה,ביים פארט-טויער אין יפו.

שטעהן יודען ווי תמיד, מיט ציטערנדיגע הערצער און דערווארטען קרובים, וואס קומען מארבע פנות עולם דא אהער קיין ארץ-ישראל. דער דיקער אראבישער פאליסטען, מיט דער גראבער שווארצער וואנסע, שטעהט ביים טויער און לאזט נישט אדורך, סיידען די — וואס טראגען אויפ'ן קאפ אפעצקע, אדער געהען בארוועס, און זענען אנגעטון אין אראבישע מלבושים, א סימן אז זיי ארבייטען אין פארט.

ס'העלפט נישט ביי איהם קיין שום אויסריידען טענות, ער האט אויף אלעם איין ווארט, דאס ער ברומט עס אדורך שטארק און בייז.

— אסור!

שטעהט דער עולם, הכנעה'דיג און ווארט געדולדיג אויף דער גליקליכער מינוט, ווען די געסט וועלען זיך בעווייזען, און זיי נעמען מיט שמחה אין עמפפאנג. פון מאל צו מאל, פרובט נאך איינער זיין מזל, אפשר וועט איהם יא געלונגען זיך ארייגצוכאפען אויף דער אנדערער זייט טויער, דארט, וואו עס שטעהען די אפיציעלע פערטרעטער פון די עולי גרמניה, און פולניה און סתם אנדערע גליקליכע מענשען. אבער דער פאליסמען האט א גוט וואכעדיג אויג, ער כאפט זיי, און טרייבט זיי צוריק, שרייענדיג דערביי זיין שוין בעקאנטען: — אסור!

צווישען דעם עולם ווארטענדיגע, זעהט מען א סך דייטשע יודען. זיי זענען איצט כמעט דער רוב פון דער גאנצער עליה. שטעהען זיי נאך נישט איינגעוואוינט צו דער ברענענדיגער ארץ-ישראל-זון, און ווישען זיך דעם שווייס, וואס רינט כסדר פון פנים.

לעבען מיר שטעהט א דייטשער יוד, אן עלעגאנטער בלאנדין. ווען מ'קאן נישט גלייך, אויס'ן ערשטען אויגענבליק „חושד" זיין, אז ער איז נישט לויטער היטלער'ס תורה — א ריין ראסיגער אריער. פאר אונז אבער איז גענוג, ווען מיר זעהען איהם שטעהן מיט דעמזעלבען להוט'ן בליק צו דער זייט פון'ם שיף, זוכענדיג דארט זיינע נאהנטע, וואס זענען געקומען מיט דעם היינטיגען שיף.

— האפענטליך געהט אלץ בשלום — האט ער אנגעהויבען א געשפרעך מיט מיר — און אזוי זיך פון אליין אנגעהויבען דערציילען:

— איך שטאם פון א קליין שטעטעל אין דרום דייטשלאנד, א שטעטעל, וואס האט אמאל געשפילט א ראלע אין יודישען קהלה-לעבען, אבער וואס אמאל מעהר און מעהר איז דאס יודישע לעבען דארט געווארען וויניגער, ביז די עטליכע משפחות וואס האבען אין די לעצטע יארען דארט געלעבט, זענען געווארען לגמרי אסימילירט און פערפרעמדט לגבי אלץ וואס האט א שייכות מיט יודען און יודישקייט. פערשטעהט זיך, אז מיר, די עטליכע יונגעלייט אין שטעטעל האבען זיך געחברט רק מיט גוי'אישע חברים און געלעבט מיט זיי אין גומער פריינדשאפט. איך האב תחונה געהאט מיט א יוגענד-פריינדין פון מיר, א קריסטליך מיידעל, אזוי האבען מיר געלעבט בשלום ביז — היטלער האט אנגעהויבען זיין גיפטיגע העצריי נעגען יודען.

איך בין געווען אויפן מלחמה-פראנט, געווארען צוויי מאל פערוואונדעט, בעקומען א גאויס-צייכנונג, איין ברודער פון מיר איז געפאלען אין פראנקרייך, אויף דעם שלאכט-פעלד פון ווערדען, און איך וואלט קיינמאל נישט געטראכט אפילו, אז מיך וועט מען שפעטער שטעמפלען פאר א שונא פון מיין פאטערלאנד, און מיך בעליידיגען, מיך רופען פחדן און שווינדלער. דעם ערשטען אפריל פון יאהר 1933 אין דעם טאג פון באיקאט געגען יודען, ווען די דייטשע יודען האבען ווידער בעקומען די געלע לאטע פון מיטעלאלטער, און צוויי נאצי-שומרים האבען זיך אוועקגעשטעלט ביי די טיהר פון מיין געשעפט, כדי נישט אריין צו לאזען קיין גויאישע קונדען, — אין דעם טאג, האב איך געפאקט מיין טשעמאדאן און צוריק לאזענדיג מיין פרוי אין דער היים, בין איך אוועק נישט וויסענדיג לכתחילה וואוהין. איך האב נישט געקאנט בלייבען אפילו איין איינציגען טאג לענגער אין מיין שטאדט, וואו איך בין געבוירען, געגאנגען אין שול, און געלעבט א האלבען לעבען פון מיר. — אויפן וועג קיין בערלין, האב איך געטראפען א קריגס-חבר פון מיר. אויך אנטלאפען פונקט ווי איך פון זיין היימאט-שטאט, ער אבער, שוין א ציוניסט, האט מיך אנגעהויבען צוצורעדען, אז איך זאל פאהרען מיט איהם קיין ארץ-ישראל.

— וואס וועסטו דיך ארום בלאנקען אין דעם פערפוילטען אייראפע — האט ער צו מיר געטענה'ט, וואו די שנאה צו יודען איז אזוי גרויס, און אפילו דארט, אין די לענדער, אין וועלכע מיר גלויבען, אז ס'איז נישטא קיין פיינדשאפט צו יודען, קאן מען אויך שוין בעמערקען סמנים פון היטלערס תורה. טא צו וואס זאלען מיר אנטלויפען פון פייער אין וואסער? אזוי האט צו מיר געטענה'ט מיין בעגלייטער. איך האב נישט לאנג געטראכט און — בין געקומען קיין ארץ-ישראל.

— איך מוז מודה זיין, אז דאס וואס איך האב געזעהען מיט מיינע אויגען אין משך פון די דריי חדשים וואס איך בין אין לאנד, איז געווען גענוג, אז איך זאל איינזעהן ווי בלינד מיר דייטשע יודען זענען געווען לגבי אונז אליין. איך וויל נישט אריינפאלען אין התפעלות, נאר איינס מוז איך אייך זאגען; איך פיהל איצט אין מיר גענוג גענוג כוח צו טראגען מיין יודענטום, וואס איז שטענדיג געווען א שווערער באגאזש פאר אזעלכע יודען ווי איך בין געווען.

— איך האב געשריבען מיין פרוי, פון דעם אלעם וואס איז מיר פארגעקומען, און איהר געבעטען, אז זי זאל זיך גוט בעטראכטען איידער זי קומט צו מיר, איהר מאן, וועלכער איז ערשט איצט געווארען א ריכטיגער בעוואוסטזיניגער יוד. אפשר — האב איך ווייטער איהר געשריבען — וויל זי פערבלייבען אין איהר היימאט, ביי איהרע קרובים און פריינד, און זיך אפזאגען פון איהרע חטאים... צוריק ווערען א ריינע דייטשקע און פערגעסען מיך, בפרט, אז מיר האבען נישט קיין קינדער.

— זעהט וואס זי האט מיר דערויף געענטפערט — האט ער ארויסגעשלעפט א בריף און מיך געבעטען לייענען:

— טייערער האנס! איך ווייס, אז דיין פארשלאג קומט נישט מחמת ביזוויליגקייט אדער שלעכטיגקייט פון דיר. איך קאן דיך צו גוט, כדי נישט צו גלויבען, אז דו ווילסט פטור ווערען פון מיר. דיין פארשלאג מיר זאלען זיך צוגעהען, איז טאקע אויסען מיין טובה. צוואס זאל איך פערלאזען מיין משפחה, מיין פאטערלאנד, און אלץ וואס איז מיר אזוי ליב און טייער און אוועקפארען אין א פרעמדע לאנד? אבער ליבער האנס, זיי וויסען, אז דאס וואס איז פארגעקומען מיט דיר, דיין צוריקקעהר צום יודענטום מיט הארץ און פערשטאנד, איז אויך געשעהן מיט... מיר, דיין גויע. זינט דו ביזט אוועק פון דערהיים, האב איך א סך געטראכט וועגען די סבות, וואס האבען דיך געצוואונגען דערצו, און איך בין געקומען צו דער טיפער איבערצייגונג, ווי נאריש און לעכערליך ס'זענען די בלבולים געגען אייך יודען. און וואס מעהר איך האב דאס איינגעזעהן, אלץ מעהר איז געוואקסען דער בעשלוס אין מיר צו ווערען אן אמתדיגע יודישע פרוי, איך האב זיך אנגעהויבע מיהלען אלץ איינע פון אייך, וואס איז נישט נאר על פי צופאל געווארען א יודישקע, נאר טאקע איצט מיט'ן פולען בעוואוסטזיין בין איך דאס, וואס די נאציס האבען מיך שוין פון פריהער געשטעמפעלט: א יודיש קינד, און קיין שום גוטע און לאגישע בעוויזען פון דיר וועלען מיך נישט מחוור אפהאלטען צו קומען צו דיר, און פון דאס ניי, אנהויבען א בעשיידען רוהיג לעבען אין ארץ-ישראל. איך קום און ברענג מיט אונזער פורצעל, וואס בענקט אזוי שטארק נאך זיין הער. דיין א נ נ א."

— און היינט — האט ער. מיט א צופרידענעם שמייכעל געזאגט — קומט זי צופאהרען מיט אונזער היטעל — פורצעל.

דא, האט ער אנגעהויבען לויבען און דערציילען די מעלות פון זיין היטעל, פונקט ווי א פאטער דערציילט להבדיל פון זיין גרעסטען קינד...

מיר האבען מיטאמאל דערהערט פון דער ים-זייט א בילען פון א היטעל, וואס האט דעם דייטשען יוד אריינגעבראכט אין שמחה.

— דאס איז דאך מיין פורצעל, ער איז געקומען, ער איז ווידער ביי מיר! האט ער אזש מיט טרעהרען אין די אויגען אויסגערופען.

באלד איז זי, די מאדערנע רות, א הויך געוואקסענע בלאנדע דייטשקע מיט א היטעל, וואס האט זיך שוין פונדערווייטענס ארויסגעריסען פון איהרע הענד און באלאפען בעגריסען מיט א היטישער שמחה זיין בעל-הבית, וועלכען ער האט שוין אזוי לאנג נישט געזעהען, און גרויס איז געווען די פרייד פון ווידערזעהן ביי דעם ניי געבאקענעם יודישען פאר'ל.

איצט קאנט איהר זעהען שפאצירען דאס פאר'ל, עלעגאנט און לוסטיג, פיהרענדיג זייער היטעל ביי דער האנד, ווען זיי האבען איהם נעגעבען א נייעם נאמען אדאלף היטלער — ביז הבאים רות און אדאלף היטלער...

Dr. med.
P. KOTOK
אינערליכע קראנקהייטען
ŻEROMSKIEGO 44, telef. 114-25
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 93-201
ספעציאליסט
פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג.
סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען
נעהמט אן פון 8–11 און פון 5–8 אוונד.

ראטעוועט אייער געזונד
קראנקע אויף רוקען (ברוך-קראנקהייטען)
ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע
העלפן ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס
פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע
און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען.
אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטן אויף ביינער-שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטאפעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.
ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלן, אויף זשילאקעס.
— גומי-זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס
ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל-ארטאפעדיע
Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג
לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)
(פראנט פארטער), טעל. 09-177 נאהנט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף
בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאוגבעדינגט נויטיג.
צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף.
(אין זגערזש אויף טלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

DR.
L. Czarnożył
וואוינט יעצט אויף
62 פיעטריקאווער 62
און נעהמט אן פון 9.30 ביז 10.30 פארמיטאג
און פון 4–6 נאכמ.
ספעצ. האר-ץ-קראנקהייטען

ד"ר ווילהעלם פאללעק

„איז אפגרונד"

פון מאקסים גארקי

דריטע פרעמיערע פון „אהל" אין „ראזמאיטאשטשי"-טעאטער

נאכ'ן אויסשטעלען די העברעאישע ווערק, האבען אלע געזאגט, אז „אהל" וועט ערשט דעמאלס אפגעבען דעם עקזאמען פון הויכע ארטיסטישע אספיראציעס, ווען ער וועט זיך בעווייזען פאר'ן פובליקום אין אזא פיעסע, וועלכע האט נישט קיין העברעאישען אונטערשלאק.

און אט האבען מיר געזעהען די פרעמיערע פון גארקי'ס „נא דניע", אפילו דער אמשטארקסטען קריטיש-פעראנלאזטער צושויער מוז אנערקענען, אז די דאזיגע גאנצע פארשטעלונג האט געהאט איהר טאן, איהר בעזונדערען סטיל, איהר אריגינעלע אינסצעניזאציע, איהר אטמאספער, איהר טעאטראלען נערוו.

דאס וויכטיגסטע אבער איז דאס, אז די דאזיגע פארשטעלונג איז א גאנץ אנדערע ווי די פריהערדיגע צוויי. די רוסישע נשמה האבען זיי אריינגעלעגט אין גארקי'ס פיעסע. אז דער דאזיגער פאלקלאר זאל ווערען בולט אין גאנצען פערנעהם, האבען זיי נישט געקארגט קיין רוסישע טענץ און רוסישע לידער, וועלכע האבען מיט זייער לעבעדיגען ליידענשאפטליכען ריטם מיטגעריסען דאס פובליקום. די „רוסישקייט" איז אבער ארויסגעטרעטען אין גאנצען פערנעהם אין עצם שפילען.

מ'וואלט דא געקענט אויסטיילען צווישען אלע שפילענדע (הגם דאס איז נישט אזוי לייכט) 3 טיפען פון וועלכע ס'שלאגט די „רוסישקייט" אין פולען זין פון דעם ווארט. זאלען מיר דערמאהנען למשל לוקא. אנ'עוואנגעליש גוטער מענש, פערטיפט אין מיסטיציזם, וועלכער זוכט איבער דער וועלט א גאט, א קלייניטשקער, אונטערטעניגער ווערט ער נאהענט צו א הייליגען. ער פערשטעהט און קען מוחל זיין יעדעס פערברעכען. דער צווייטער טיפ איז דער געוועזענער באראן. ס'איז נישט בעקאנט, צי ער איז ווירקליך געווען א באראן, אדער ער ריהמט זיך דערמיט. אין דער רוהמעריי געפינט זיין פערגעניגען דער בארוויסער שלעפער, דער מענש אהן א פאמיליען-נאמען, ענדליך דער דריטער טיפ פון געוו. אקטיאר און איצט אנ'איינוואוינער פון נאכט-אזיל פאר דעם פערשידענסטען פעבעל, פערברעכער און פערשטויסענע דורכ'ן גורל. ער איז אמאל געווען אנ'אקטיאר און די דאזיגע עראינערונג איז זיין איינציגע עקזיסטענץ-בערעכטיגונג. זיין זעלבסטפיינינגונג און די זעלבסטפיינינגונג פון באראן, איז דאך אזוי טיפיש-רוסיש, דערצו זענען נישט נאר די אקטיארען, וועלכע האבען געשפילט די דריי ראלען (מ'גלית, ברבן, צחובל) האבען געשאפען די פסיכיק פון די רוסישע מענשען, נאר אלע אקטיארען (מ'זאל כאטשאדערמאהנען עטליכע) דגנית, נחמתי, לופנפלד, פרלמוטר, ברקאית, שחורי. הלוי האט זיך ווידער בעוויזען פאר אונזערע אויגען ווי א רעזשיסער מיט א איירעפעאישען שניט, מיט א גרויסער אינגווענץ און קולטור.

* * *

זיין הויכע קולטור האט נאך הלוי בעוויזען אין אנדער ריכטונג און נעמליך — אין דעם געשיקטען איינשרימפען 4 אקטען אין 3 אקטען, אזוי פיל מאל האט מען שוין געשפילט „נא דניע" און הלוי האט דאך געפונען א נייעם צוגאנג צו דער פיעסע, יעדער טיפ איז געווען איגדיווידואליזירט, הגם די דאזיגע אלע בעשעפענישען האבען געהאט איין בשותפות'דיגען שטריך — דאס לעבען אויפ'ן אפגרונד.

ווי פיהלט מען אין דעם שטיק, וואס ס'האט איבערגעלעבט גארקי אליין, נאר א מענש, וועלכער האט אליין געהערט צו די באסיאקעס, איז געווען א חבר צו די גנבים, באנדיטען און פראסטאקעס, האט אליין געלעבט איבער'ן תהום פון נארמאלער עקזיסטענץ — האט געקענט שאפען אזעלכע אמת'ע און בולטע טיפען.

* * *

הלוי האט שטארק קאנצענטרירט די אויפמערקזאמקייט אויף די מאמענטען פון אויסלעבען זיך פון די געוועזענע מענשען. אמאל האט זיך געדוכט, אז די דאזיגע גארקיס געוועזענע מענשען, זענען דער אוואנגארד פון דער רעוואלוציע, אז זיי וועלען מיט זייערע טעכטיגע פויסטען צושמעטערען די קרישעלדיגע מויערען פון צאריזם און דער געפייניגטער און אומגליקליכען רוסלאנד דורך די צארען — אויסלייזען, ס'האט זיך געדוכט, אז צווישען די באסיאקעס איז פערמענטירט דער בונד, פערביטערטקייט דער ווילען צו ענדערען די פערהעלטנישען מיט דער הילף פון פערביסענעם קאנסעקווענטען קאמף מיטן צאריזם. הלוי געהט ריכטיג ארויס פון א גאנץ אנדערער הנחה און טאקע אזא אינסצעניזאציע אימפאנירט מיר, זיינע מענשען וואלטען נישט געווען פעהיג צום קאמף מיטן דעספאטיזם מ'זעהט נישט אין זיין די סטיכיע פון בונט, הלוי האט זיך בכיוון בעמיהט נישט זיי צו כאראקטעריזירען אלס יונגע מענשען, נאר אונז צו בעווייזען איבערגעלעבטע באסיאקעס און פערמיטטע איינציג אליין אין זייערע טעגליכע זארגען און עראינערונגען. דערפאר האבען די אקטיארען אויף אזא עמאציאנעלען אופן געשאפען די מאמענטען פון אויסלעבען זיך. מיט א ווילדער דראמאטישער קראפט איז אויסגעפאלען די סצענע ווען די פראסטיטוטקע נאסטיא רעדט וועגען דער גרויסער ליבע צו דעם יונגען פראנצויזישען סטודענט, אין דעם ווערט אויסגעדריקט די אונהיילבארע בענקשאפט נאך אנ'אמת געפיהל. מיט אנ'אויסערגעוועהנליכע קראפט און שפאנונג שאפט דער אקטיאר (צחובל) דעם מאמענט ווען ער דערמאהנט זיך די אלטע ראלען, ווען דער געוועזענער מענש וואלט געוואלט ווערען אנ'אמת'ער מענש. די גאנצע רעזשי און אינסצעניזאציע איז אנ'אמת מייסטערשטיק.

דער אַריער-פּאַראַגראַף 217

ר. אײַזראַעל

שפּאַנענדער ראָמאַן פון דער איצטיגער ווילדער צײַט

גוסטאַוו האָט זיך אין דער פאַבריק זעהר גוט געפיהלט. ווי ענערגיש און ענטשלאָסען ער האָט נישט געוואָלט זיין, איז ער דאָך געווען צו יונג אַז ער זאָל זיין אויף אַזויפיל פאָרזיכטיג, אַז זיין אַנוועזענהייט זאָל דאָ נישט בעמערקט ווערען. אַליין זיך נישט אָפּגעבענדיג קיין חשבון דערפון און וועלענדיג אַנגיין אַלס העלד, האָט גוסטאַוו אָנגעהויבען צו פיהרען אַ פּראָפּאַגאַנדע צווישען די אַרבייטער אין דער פאַבריק. ער האָט אַליין נישט געוואוסט פאַר וועמען ער פיהרט די אַגיטאַציע און געגען וועמען, די אַרבייטער האָבען זיך אָבער הערקענט דערויף, אַ טייל אַרבייטער וועלכע זענען געווען מסכים מיט גוסטאַוון האָבען אינגאַנצען געשוויגען, מורא האָבענדיג זיך צו פערראַטען, ווייל אין פאַבריק, אַזוי ווי אומעטום, זענען געווען נאַצישע שפּיאָנען, כדי יעדעס איינציגע וואָרט וואָס ווערט געהערט זאָל באַטירט ווערען און יעדער אַרבייטער, וועלכער האָט נאָר געוואַגט צו זאָגען אַ שלעכט וואָרט געגען דעם רעזשים און דער אָרדנונג, האָט באַלד אונטער וועלכען ס'איז אויסרייד געמוזט פערלאָזען די פאַבריק און נישט אײנער פון זיי זענען פאַרשיקט געוואָרען אין די קאָנצענטראַציע־לאַגערן און מ'האָט נישט געוואוסט וואו זייער געביין איז אַהינגעקומען.

פערשטייט זיך, אַז דאָס אויפפיהרען זיך פון גוסטאַוון האָט נישט געקענט אַדורכגעהן אונבעמערקטערהייט, די נאַצי־אַגענטען האָבען באַלד מיטגעטיילט וועגען דעם אין זייערע שטאַבען אַריין און באַלד איז אָנגעקומען אַ פעראָרדנונג דאָס יונגעל צו פערשלעפען אין קאָנצענטראַציע־לאַגער, פּריצי האָט אַפילו דערפון נישט געוואוסט און האָט אַפילו אויך דאָס נישט פאַרגעפילט. און אין אַ געוויסען טאָג ווען פּריצי איז געקומען אין דער פאַבריק האָט ער נישט געטראָפען גוסטאַוון, וועלכער איז שטענדיג געקומען פריהער פאַר איהם, און שוין געוואַרט אויף איהם אין ביוראָ. אומזיסט האָט ער געוואַרט אַ געוויסע צייט, גוסטאַוו איז נישט געקומען. פּריצי האָט געשיקט נאָכפרעגען אויף דעם אָרט, וואו ער האָט געהאַט גוסטאַוון אײַנגעאָרדענט, אָבער דאָרט האָט מען איהם נישט מעהר געקענט זאָגען, ווי דאָס אַז גוסטאַוו איז אַרויס ווי געוועהנליך פון שטוב אַזוי ווי יעדען טאָג.

פּריצי האָט זיך אויף אַן אמת דערשראָקען, ער האָט פערשטאַנען אַז דער ענין איז נישט אַזוי גלאַטיג און אַז עפּעס איז שוין געשעהען, כדי אָבער אַליין זיך נישט צו פערראַטען האָט פּריצי אַפילו קיינעם נישט געקענט פרעגען וועגען גוסטאַוון, און ער האָט געמוזט אַלץ דערווייל לאָזען אַזוי ביז דער צופאַל אַליין וועט איהם צו־וויסען געבען. יאָ, מיט גוסטאַוון איז געוואָרען, באַלפרעגען אין מינכען, וואו ס'איז פערבליבען הייבריך, צילקע, קאָ און פרידא, האָט ער אויך נישט געקענט, ווייל אַזוי איז אָפּגערעדט געוואָרען נישט צו פערשײַען די פערשוינע בילד און אַנהויב און זיך נישט פערשטענדיגען אַ געוויסע צייט ביי דעם שפּיאָנען־סיסטעם, וועלכער האָט געהערשט אין דייטשלאַנד, האָט יעדער נישט־בעדעכטער שריט געקענט ברענגען צו די סאַמע אונגעוואונשענע קאָנסעקווענצען. פּריצי איז געווען זעהר אונרוהיג איבער גוסטאַוון ער האָט אָבער געמוזט שווייגען, אַרבייטענדיג ערנסט אין דער פאַבריק ווייל ער האָט געטראַכט אַז סוף כל סוף וועט דאָך די פאַבריק מוזען איבערגעהען צוריק צו איהר רעכטליכען בעזיצער הייבריך זאַקס.

ווען גוסטאַוו איז אַרויס פון שטוב אַזוי ווי יעדען טאָג כדי צו געהען אין דער פאַבריק און אַנגעקומען אויפן פרייען פּלאַץ צום שטח פון דער גרויסער פאַבריק, איז נעבען איהם געבליבען שטיין אַן אויטאָ, פון דאָרט זענען אַרויס עטליכע מאַנספערשוינען אין אוניפאָרמען פון שטורמיסטען, זיי האָבען מיט איהם נישט גערעדט קיין איין וואָרט, נאָר אין איין מאָמענט איז שוין גוסטאַוו געווען מיט געוואַלד אַרײַנגעשטופּט אין אויטאָ, וועלכער איז אַוועק אין קאָנצענטראַציע־לאַגער. אויפן הויף איז גוסטאַוו אויסגעשטיגען און די שטורמיסטען האָבען איהם אָנגעוויזען דעם וועג צו דער קאַנצעלאַריע.

(פאָרטזעצונג קומט)

ראַדיאָ־פּראָגראַם

דאָנערשטאָג ד. 20. סעפּט. 1934

6,45 פרימאָרגען-אודיציע. 6,48 גראַמאָפאָן 6,58 גימנאַסטיק. 7,08 גראַמאָפאָן 7,05 רעקלאַמע קאָנצערט. 11,57 צייט-סיגנאַל. 12,03 ידיעות. 12,05 פּרעסע-איבערזיכט. 12,10 מוזיקאַלישער דיאַלאָג פאַר קינדער. 12,03 קאָנצערט 1. ידיעות פון טאָג. 1,05 פונ'ם אַרבייטער-מאַרק. 1,10 פליטען. 3,30 עקספּאָרט ידיעות 3,35 בערזע. 3,45 לייכטע מוזיק 4,45 אַ לעקציע אין דער פּראָווינציעלער שפּראַך. 5,00 הערשפּיל. 6 שמועס. 6,15 קלאַוויר-רעציטאַל. 6 45 „וואָס זאָל מען לייענען?“ 7 לידלעך 7,20 אַקטועלער שמועס. 7,30 פאַדזער פּאָסט-קעסטעל. 7,50 ספּאָרט ידיעות. 8 לייכטע מוזיק. 8,45 אָוונט ידיעות, 9 פּאָפּולערער קאָנצערט 9,45 רעפּאָרטאַזש פון קראָקאָווער אוניווערזיטעט. 10 רעקלאַמע קאָנצערט. 10,15 טאַנץ מוזיק, 10,45 פליטען, 11 ידיעות, קאָמוניקאַטען. 11.05 טאַנץ מוזיק.

פּאָפּולערער צוג קיין וואַרשע

דעם היינטיגען זונטאָג קומט פאָר אין וואַרשע אַ באַלאָן=קאָנקורס וועגען בעכער א. נ. „גאָרדאָן-בענעט“.

אינעם קאָנקורס וועלען זיך בעטייליגען באַלאָן פליהער פון בעלגיען, טשעכיען, פראַנקרייך, דייטשלאַנד, אַמעריקע, שווייץ און איטאַליען.

דאָס הינגע ביוראָ „וואַגאָן לי קוק“ אָרגאַניזירט א ספּעציעלען צוג קיין וואַרשע זונטאָג, דעם 23 ד. ח. אין די פריהמאָרגען-שעהן.

בילעטען צום פּרייז פון 940 זל. קיין וואַרשע און צוריק צו בעקומען אין „וואַגאָן לי קוק“, פּיעטריקאָווער 64.

און ווידער איז דעם 13-טען ציהונגס=טאָג געפאַלען ביי אונז אַ געווינס פון

10.000 זל. · אויף נומער 157933

נ. יאַטקאַ פּיעטריקאָווער 22

דאָס גליק שמייכעלט שטענדיג צו אונזערע שפּילער!

לעצטענס זענען ביי אונז געפאַלען: 10.000 זל. אויף נ' 97140, 10.000 זל. אויף נ' 138397 10.000 זל. אויף נ' 157933, 5000 זל. אויף נ' 1431, 5000 זל. אויף נ' 10632 5000 זל. אויף נ' 83142, 5000 זל. אויף נ' 138321 און אַ סך אַנדערע געווינסען.

ציהונג פון דער מלוכה-לאָטעריע

4-טע קלאַס — 13-טער טאָג

Zł. 10.000 — Nr. 148411 157933
Zł. 5.000 — 57394 104937
Zł. 2.000 — 15601 28736 38932 41679 47376 53531 104394 113998 122762 189174 149219
Zł. 1.000 — 6356 17737 26180 27846 30305 39926 40247 51431 55957 60004 61456 63778 81268 97038 103852 107734 108818 112464 115548 118258 126927 128642 135622 148859 151815 163708 164130 168997.

STAWKI.

150 332 646 67 69 645 73z 74 1023 67 218 57 68 96 527 905 10 23 2038 6 110 207 35 53 368 694 868 963 3007 30 227 611 744 4055 344 467 552 80 687 95 797 901 938 5178 334 459 601 917 6504 643 720 61 801 87 7073 178 237 g3 315 25 508 28 732 844 77 79 82 8006 268 324 446 91 590 689 749 95 806 22 924 9024 235 64 368 466 560 73 637 826 904.

1094 158 310 46 581 605 789 11081 204 325 58 812 971 12058 279 91 598 750 936 43 13126 285 362 450 75 609 707 815 85 922 80 14052 150 207 21 16 436 52 529 45 717 807 76 95 15104 205 41 339 636 87 816 41 16052 69 85 111 58 260 80 369 413 77 660 813 962 17013 65 70 237 325 408 72 508 788 18004 49 352 648 765 84 860 19148 288 537 709 968 99.

20026 121 3000 429 704 83 17 42 912 85 20963 89 121 205 7 386 445 56 582 699 2205 148 329 39 668 72 738 820 61 978 23016 96 193 326 74 411 536 37 18 49 784 833 916 24014 40 128 231 310 27 407 797 801 73 83 25184 250 586 697 84 913 26010 68 345 414 50 90 717 82 27057 81 100 12 48 82 356 584 98 787 97 907 47 28232 33 467 511 21 25 64 606 956 29009 419 95 205 706 21 52.

30025 310 412 511 644 64 732 915 31077 177 84 320 60 462 85 634 82 749 800 917 32182 321 821 991 33116 59 280 370 96 435 72 671 711 34116 72 460 532 76 630 76 80 910 35299 499 765 811 36010 199 205 407 596 776 966 72 37048 99 298 334 622 46 961 38030 139 202 333 413 518 671 785 874 39154 397 333 53 72 513 633 734 87 888.

40196 330 595 652 833 967 41219 500 740 881 42123 599 636 88 719 65 804 53 95 959 95 43130 326 600 720 25 831 915 44139 100 56a306 414 53 540 46 664 724 89 92 915 71 45198 228 461 91 562 94 802 23 919 34 46069 420 958 88 47023 290 521 629 91 840 48029 68 192 358 546 718 43 966 49092 454 55 553 685 827 36 88 948.

50130 439 693 714 51023 566 652 99 829 41 992 52008 24 368 460 71 525 51 90 756 66 910 53038 127 56 211 58 339 89 424 511 806 32 926 50 64166 237 315 579 647 732 62 55049 11515 286 363 430 597 652 783 561 95 279 393 460 52 693 715 91 57036 99 270 489 662 713 852 85 89 966 58085 261 72 351 417 708 98 690 704 91 865 980 59086 177 221 53 332 71 83 484 505 50 626 746 60 843 65 907 55 73 99.

60061 112 86 311 88 92 412 29 514 99 606 88 785 822 902 61027 89 60 170 207 379 90 426 550 611 29 761 62 82345 940 62034 605 216 355 690 778 63027 207 796 853 939 64092 306 8 408 63 705 578 904 65037 112 375 665 745 883 66034 680 750 56 95 67065 266 419 559 757 935 68011 33 290 345 528 633 962 69111 264 87 397 444 37 51 699 797 804 45 59 880 919.

70248 368 502 85 625 718 869 930 71035 206 39 307 492 507 79 688 723 52 56 927 72023 505 320 86 526 752 907310821793 326 540 607 16 54 56 87 796 842 74096 171 318 553 87 98 474 501 39 660 744 92 836 75117 57 300 414 70 755 983 76062 179 351 518 620 709 833 99 919 82 77094 413 511 612 733 440 64 805 95 983 78499 731 850 95 99 932 79191 336 509 746 56 830 964.

80112 24 47 62 223 25 36 65 314 57 422 32 89 61 69 950 81010 27 114 296 360 435 508 15 643 775 844 92 82129 424 50 67 518 98 735 47 816 20 67 60 73 83048 121 328 661 779 813 84147 620 60 894 975 85193 96 316 25 426 678 86085 205 51 66 92 364 70 467 705 9 87110 82 273 79 339 86 543 724 824 952 88240 312 48.
88 89 491 687 708 89008 21 98 372 498.

90123 246 682 712 874 91059 377 97 525 49 696 997 92112 34 264 440 507 31 715 94 874 95 969 93020 318 470 74 584 784 914 94091 96 245 85 313 25 33 426 85 641 720 804 971 95017 358 417 602 42 820 983 96013 218 17 305 93 436 510 676 837 63 81 992 97050 101 259 450 689 95 760 822 914 98037 58 105 95 223 345 453 99097 154 56 223 750 820 931 38

100019 183 323 91 434 558 602 767 824 101192 353 56 61 568 702 34 815 102058 138 83 213 27 353 710 60 803 43 61 82 103033 56 272 308 582 640 79 735 800 90 13 15 104024 141 44 47 433 637 53 797 861 963 105007 9 87 670 93 98 738 50 47 846 47 921 45 106164 235 70 695 758 880 934 54 107126 245 420 612 69 740 875 95 108027 47 70 319 422 88 95 564 89 607 752 814 909 109097 219 602 24 738 817 942 50 53,

110034 66 403 47 948 111036 87 651 82 112092 147 430 772 802 66 996 113379 423 92 525 54 83 638 53 795 86 993 114090 272 342 68 715 115091 130 392 420 541 58 60 92 679 707 13 82 93 993 116330 86 94 483 90 117004 89 386 589 917 60 938 87 95 118030 113 22 208 59 93 424 41 924 859 119016 151 324 73 405 16 20.

120059 150 54 324 88 549 732 77 887 89 958 95 121395 93 542 660 799 818 982 122123 24 200 461 541 54 734 955 123163 88 203 75 498 99 516 17 625 870 951 124053 119 27 288 475 528 80 685 984 125088 248 304 506 531 845 986 126221 354 76 96 755 831 75 953 129129 470 605 14 724 94 892 905 128215 76 318 83 91 607 46 893 955 68 129098 138 63 202 444 500 24 89 629 728 839 988 .

130238 395 438 57 544 131120 21 245 315 36 709 13 906 132106 85 95 300 321 33 43 530 49 687 786 93 981 133049 88 105 53 210 85 359 523 811 134163 235 79 405 18 62 551 623 977 135092 181 322 97 542 61 614 66 841 79 136049 470 21 82 579 660 702 957 137105 511 61 619 715 34 953 138051 115 76 210 291 418 84 91 530 605 716 958 84 139017 37 145 93 304 19 572 78 608 31 874 92 996.

140357 409 553 60 626 91 700 720 52 930 39 44 57 141221 26 312 502 71 636 764 845 905 29 142062 139 96 97 218 37 343 487 799 909 67 43 143006 131 44 47 270 347 56 537 41 144023 96 135 358 951 145110 53 513 48 620 58 821 45 146029 64 196 412 16 21 84 525 602 17 898 137056 86 229 323 52 63 583 90 701 148000 22 39 235 57 631 782 872 920 149038 100 283 700 34 826 95 982

150056 384 662 890 151059 193 308 51 545 72 604 26 909 152257 331 492 503 43 93 642 870 153099 280 336 626 722 803 913 154022 29 246 51 58 89 323 834 49 155117 94 693 835 41 75 978 98 156109 219 659 157156 275 158048 52 90 216 49 446 619 819 159185 250 300 33 431 572 789 885,

160009 75 94 315 45 79 488 584 611 716 48 828 79 938 161032 70 73 135 75 550 867 162025 256 326 43 429 597 653 888 163253 405 594 630 735 88 817 41 931 78 164088 244 322 463 76 97 501 42 680 98 930 60 165085 93 135 468 504 40 836 82 88 166034 143 247 70 375 70743 846 50 167043 163 217 316 23 510 40 619 56 759 829 63 168089 233 336 523 668 745 817 64 947 169137 260 400 84 637 812 27 40 932 49

II CIĄGNIENIE.

Zł. 10.000 — 41660 82997
Zł. 5.000 — 31862 15311 150051
Zł. 2.000 — 8455 33180 32879 36246 58165 62236 73502 114558 116094 120118 137204 140382 154904
Zł. 1.000 — 20694 26619 29586 31565 34363 47031 66139 71482 107941 120715 148042 149137 159212 136815 161052 165165.

STAWKI:

423 606 853 60 985 1092 405 894 925 2037 192 396 643 745 93 94 929 3096 144 60 262 67 406 08 598 715 808 89 908 4193 97 99 223 68 71 301 42 523 640 56 755 929 5165 249 74 96 99 422 525 27 757 804 6125 67 211 78 338 451 539 998 7022 137 343 47 507 37 617 705 78 96 848 993 8060 587 809 49 9022 242 71 398 572 832 40 87 978

10081 243 90 575 90 704 35 892 904 11043 219 338 454 536 715 75 836 82 91 940 82 12366 88 498 99 503 10 48 908 28 13037 227 28 84 337 473 975 14033 352 77 550 611 34 745 806 32 15101 206 9 304 414 77 97 526 48 91 644 60 804 61 16117 241 302 56 61 459 612 702 05 17118 331 51 54 97 494 616 37 805 75 18169 248 49 84 303 69 82 430 697 751 19064 113 58 98 253 94 538 701 804 12 32 990

20293 303 515 32 620 81 726 51 97 841 53 21095 139 241 49 91 346 548 94 22136 46 55 232 301 407 40 48 75 601 32 860 964 69 23047 153 318 497 504 10 617 28 77 843 24137 360 76 568 91 687 25066 104 02 82 230 350 648 95 718 76 26145 54 452 53 77 561 858 72 967 79 89 27073 86 93 184 94 288 626 28334 456 63 590 884 29029 42 66 113 283 480 97 555 643 727 941

30309 461 92 663 978 31214 47 796 98 95 32105 222 31 330 473 577 632 65 832 56 33192 93 304 15 28 62 82 798 34026 70 126 233 40 41 410 72 747 876 98 938 35108 67 214 58 386 570 72 911 36088 243 535 41 621 41 810 63 72 978 37089 180 231 528 774 38000 159 211 46 436 615 22 725 803 71 939 44 39143 253 84 350 87 494 625 64 71 97 783 98 878 87

40073 166 215 93 378 572 41044 79 236 387 95 588 92224 564 706 20 864 43036 70 72 156 219 34 347 610 16 845 97 44365 76 567 97 616 22 93 716 999 45038 46 71 158 258 64 327 85 411 35 73 526 606 83 797 811 46184 89 311 97 27 517 20 632 746 815 47013 66 120 44 331 539 609 713 832 48142 88 213 430 60 73 82 648 49321 471 511 78 650 73 700 841 46

50055 160 71 363 442 56 66 87 97 517 86 612 62 757 63 946 51076 152 74 247 442 502 613 934 66 52284 71 92 595 708 92 810 88 53020 121 92 340 87 95 600 01 51 83 780 844 932 54002 95 427 79 512 613 819 75 939 55056 83 116 602 840 986 56122 23 223 35 365 510 71 78 848 57108 74 272 75 316 419 55 67 631 737 52 68 69 836 973 58149 440 587 681 901 02 63 59009 144 283 88 313 38 69 97 425 56 778 96 804 59 86 96

60034 149 82 409 20 755 851 64 978 61571 711 74 810 62057 486 744 63115 65 90 279 543 684 943 51 63 64093 146 259 300 45 485 517 744 50 823 65023 197 386 735 810 66225 28 344 493 607 713 873 67201 17 49 310 41 411 70 576 763 831 68103 65 296 318 670 71 705 922 39 69580 128 281 535 66 685 707 50 970

70010 14 59 69 170 239 350 428 686 799 880 905 18 43 71009 96 140 455 572 923 72004 88 342 83 423 622 73188 318 93 759 807 962 74035 41 165 275 458 519 94 698 881 75050 51 373 687 810 76025 50 152 273 300 78 450 57 92 544 670 939 77099 232 414 38 604 18 807 914 64 78073 153 97 216 453 726 836 79105 78 519 35 74 763 870

80123 412 538 86 817 81135 282 389 423 701 68 854 84 82180 385 547 614 879 83061 98 284 306 14 436 942 72 84090 91 221 342 53 64 555 608 68 821 27 994 85022 192 263 335 50 86 400 09 45 84 741 46 963 86056 170 431 684 793 872 87154 359 99 451 522 64 72 654 999 88019 91 148 96 409 521 24 619 716 21 91 800 919 40
89319 413 25 637 704 838.

90091 94 179 713 78 530 54 761 97 893 95 958 91008 97 101 31 232 48 305 513 823 93 905 92144 208 345 581 98 774 873 988 93028 83 365 443 520 641 818 943 96 94105 86 90 305 96 661 732 92 830 981 95448 82 581 622 738 40 850 62 96 96097 214 46 441 579 638 797 918 67 97155 687 701 38 88 851 76 98 962 75 980066 81 280 524 607 12 13 23 27 790 809 935 99167 277 367 488 501 42 92 812 906.

100075 140 270 308 83 404 519 67 6557 07 15 36 74 85 953 101066 80 112 23 266 99 306 79 519 52 609 21 727 63 64 85 962 64 102056 357 415 29 53 687 832 929 103198 218 90 346 65 416 567 69 80 645 712 8722 910 104198 559 640 47 710 920 105183 90 357 432 540 825 75 106075 82 138 298 301 16 466 521 613 735 67 808 107049 52 228 29 818 44 602 714 50 108169 88 218 30 51 763 72 76 802 35 67 901 109014 109 43 258 472 549 71 604 29 852 58 79 86.

110016 60 116 222 538 80 674 80 674 96 858 111208 54 378 523 815 943 112252 325 38 73 567 722 82 812 22 54 94 113000 209 87 435 540 637 760 61 857 91 941 61 114044 134 82 292 430 528 32 47 816 55 66 115019 74 243 494 569 606 831 36 98 116032 184 269 347 412 575 77 682 83 7701 77 812 70 929 63 117015 39 253 321 596 118291 448 543 58 648 50 805 86 119069 244 374 527 724

120088 343 447 82 92 697 702 818 66 985 121041 51 90 472 720 59 985 122136 346 552 68 915 123003 148 362 565 747 80 813 74 927 67 85 124042 207 08 90 328 68 79 436 125014 356 62 493 666 69 710 827 34 995 126073 239 436 541 641 837 76 86 975 77 127048 51 93 463 560 632 59 97 889 918 62 128068 133 40 338 61 647 72 826 51 94 129146 75 303 22 65 657 897 917.

130018 35 169 349 692 985 131040 42 326 58 445 74 92 678 771 132403 91 707 962 56 133089 113 401 86 661 798 867 987 134048 92 219 409 50 662 69 718 94 816 77 135018 117 290 393 408 602 713 35 983 136050 72 81 106 60 312 78 478 87 541 694 808 964 137117 309 34 484 779 90 138160 89 277 315 465 606 930 139096 98 184 500 607 18 70 881 901 93

140004 188 44 68 240 318 448 448 588 731 881 914 83 96 14187 487 569 623 63 729 142158 221 88 99 579 735 48 817 90 143011 69 425 54 549 751 59 89 852 74 76 970 144108 222 42 308 63 90 413 537 618 706 29 38 43 68 808 943 90 145162 244 86 320 83 438 62 54 551 749 71 146178 245 55 390 645 48 710 863 147090 317 489 632 729 59 971 148035 237 340 93 720 48 149305 28 455 509 32 659 720 867 909

155086 104 39 67 222 91 390 429 64 151194 24 339 546 90 601 43 92 716 873 152014 28 305 12 9 432 42 521 88 665 704 56 830 911 153031 33 365 43 557 613 54 94 773 86 154064 147 95 208 97 363 67 796 850 155330 564 705 22 77 828 88 943 15600 494 699 157109 220 497 652 88 812 940 158146 43 572 645 836 159131 58 322 68 759 827 16 19.

160084 209 401 75 92 843 996 161055 58 78 160318 700 98 928 162022 71 101 438 602 05 743 849 68 992 163011 264 74 69 82 301 10 15 450 643 704 164020 132 65 415 637 93 701 39 59 910 56 165013 47 394 448 75 77 762 805 956 82 166228 36 91 306 81 496 550 74 644 74 78 99 727 46 167021 112 283 483 714 61 168185 291 386 616 752 873 169294 373 67 81 441 78 530 645 728 836

ספאָרט-בעוועגונג

גרויסער אינטערעס צו די יובילעאום-פייערונגען פון לאָדזער „מכבי"

ווי עס איז געווען פאָראויסצוזעהען האָבען די יובילעאום-פייערונגען, וועלכע קומען פאָר אין די סוכות-טעג לכבוד דעם 10-יעהריגען עקזיס-טענץ פון לאָדזער „מכבי", ארויסגערופען אין די יודישע ספאָרט-קרייזען אין פוילען אַ שטאַרקען אינטערעס.

עס האָבען שוין געמאָלדען זייער אַנטייל אין די פוטבאָל-פערמעסטונגען אַלע מייסטער פון די „מכבי"-קרייזען אין לאַנד. צו די פערמעסטו-נגען קומען ספעציעל דער פוילישער פערבאַנדס-קאַפּיטאַן ה' קאַלוזשאַ און דער פערבאַנדס-קאַפּיטאַן פון וועלט-פערבאַנד „מכבי" אין פוילען ה' ד"ר בעק-מאַן, וועלכע וועלען אויפן גרונד פון די פערמעס-טונגען אין לאָדז, אויסקלייבען די פוילישע רעפּרע-זענטאַנץ צו דער מכביאַדע אין פּאַלעסטינע.

דער פּראָגראַם פון די פערמעסטיגונגען רופט ארויס אַ שטאַרקען אינטערעס, ווייל שוין אין ער-שטען טאָג קעמפען צווישען זיך אַלע 6 מאַנשאַפ-טען, הגם די קאַמפען קומען פאָר לויטן אלימפּי-שען סיסטעם, וואָס נאָך די פערשפּילטע מאַנשאַפ-טען געגעבען ווערען אַ מעגליכקייט אין צווייטען טאָג ווייטער צו קעמפען פאַרן ערשטען אָרט.

די צוגרייטונגען צו דער גרויסער אימפּרעזע זענען אין פוילען ברען, אַלע קלובען לייגען אַ גרויסען אַכט צו די פערמעסטונגען און קומען נאָך לאָדז שוין פרייטאָג, בכדי צו זיין אויסגערוהט צו די ערנסטע קאַמפּ[ע]ן.

פייערליכע געזעגענונג פון ד"ר זילבערשטראם

אויפ'ן פלאַץ פון ל.ק.ס.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַפּרייזע פון פּרעזעס פון „מכבי" פערבאַנד אין לאָדז ה' ד"ר ל. זילבערשטראַם קיין ארץ-ישראל, קומט פאָר היינט, האַלב 9 אין אָוונט אַ פייערליכע געזעגענונג אין וועלכער ס'נעמען אנטייל אַלע מיטגלידער פון די יודישע קלובען, וועלכע זענען אָרגאַניזירט אין מכבי-פערבאַנד.

דער'הרגעט געוואָרען אויף א חתונה

וועגען ס'איז דער מערדער איז בישט בעקאַנט

(ג) אין שפּיטאָל איז געבראַכט געוואָרן דער 26-יאָהריגער סטאַניסלאַוו נאַפּיעראַלסקי. וועלכער האָט בעקומען עטליכע מעסער-וואונדען אין בויך בעת ער איז געווען אויף אַ חתונה.

בעלר איז נאַפּיעראַלסקי געשטאָרבען, גישט קומענדיג צום בעוואוסטזיין, אזוי אַז מ'ווייסט נישט ווער ס'האָט דערמאָרדעט נאַפּיעראַל סקי'ן.

קראַנג-קינא **CAPITOL** זאַוואַדזקאַ 16

היינט פּרעזענטירען מיר דעם גרויסען יובילײ-פילם פּראָדוקציע Metro-Goldwyn-Mayer, ליבעס-פּאָעמע פון William K. Howard א. נ. מיט דעם וואונדערבאַרען ליבעס-פּאָר:

„די קאַץ און די פידעל"

JEANETTE MACDONALD I RAMON NOVARRO

אויסערפּראָגראַם: פילם-אַקטואַליטעטען פון FOX

אָנהויב פון די סעאַנסען 4.30 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12.30 פריה. די פּרייזען אויפן ערשטע' סעאַנס און פריהמאָרגענס פון 54 גר. און

דאָס אַנאַליטיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריום פון מעדיצין. אַנאַליזען

„היגיענא"

גדאַנסקאַ 31a, טעל. 192-64

נעמט אָן אַלערליי אַנאַליזען צו לעטשניצע פּרייזן. אויפ'ן אָרט אַ פיזיקאַליש-טעראַפּעווטישער קאַבינעט.

לעטשניצע

פאַר ווענעריש קראַנקע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1

טעל. 122-73

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט.

ווענעריש-קראַנקע, מענערשוואַכע און הויט-קראַנקהייטען

אַנאַליזען פון בלוט און אורין

די פערהיטונגס-סטאַציע איז טעטיג אַ גאַנצען מעת לעת

פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל

אַ בעראַטונג 3 זל.

שייטלען

מיט פּאַריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאַסיג און רעיעל אויסגעאַרבייט צו ביליגע פּרייזען

ביי **קערש**, סקווער[א]ווא 15

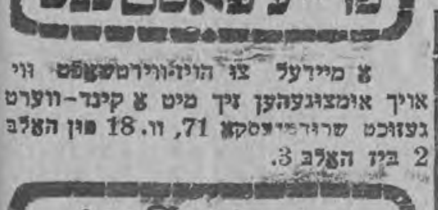

פרייע פּאַסטענס

אַ מיידעל צו הויז-ווירטשאַפט ווי אויך אומצוגעהען זיך מיט אַ קינד-ווערט געזוכט שרודמיעסקאַ 71, וו. 18 פון האַלב 2 ביז האַלב 3.

לאָקאַלען

אַ פריילין מיט אייגען בעטגעוואַנד זוכט אַנ'אָרט צו שלאָפען ביי אַנ'איינ-זאַמער פרוי. — אַדרעס אָבצוגעבען אין אַדמיניסטראַציע.

פערשידענעס

אומזיסטע אינפאָרמאַציעס וועגען רייזעס קיין פּאַלעסטינע ערטיילט:
Wydział Turystyczny Zjednoczenia Bezpartyjnych Żydów, Zawadzka 6 front, 1 piętro.

צו פערקויפען אַנ'8-ער סוועטער-מאַשין, בריים 75 אין גוטען צושטאַנד פאַר אַ צוגענגליכען פּרייז. ר. באָרנשטיין, פּלאַץ וואָלנאָששטשי 7. 3932

Zaginiony został kwit inkasowy na Zł. 75.- pł. 12/9 34 za Nr. 471241. Zwrócić takowy do Himla, Kilińskiego 41. 3935

OGŁOSZENIE.

Zarząd Miejski w Łodzi ogłasza publiczny przetarg na oddanie w dzierżawę na okres trzech lat, poczynając od dnia 1 października 1934 roku gruntów miejskich, położonych w kolonji Rokiciny w obrębie gmin Łaznów, powiatu Brzezińskiego, o ogólnej powierzchni około 48 morgów.

Oferty składać należy w Wydziale Gospodarczym przy ul. Zawadzkiej Nr. 11, pokój Nr. 53 do dnia 29 września r. b. godziny 12-ej w kopertach zalakowanych z napisem „oferta do przetargu, odbyć się mającego 1 października 1934 roku, na oddanie w dzierżawę terenów miejskich w Rokicinach" i podaniem nazwiska oferenta wraz z dokładnym adresem.

Otwarcie ofert nastąpi w dniu 1 października 1934 roku o godzinie 12-ej w wyżej wymienionym Wydziale, gdzie uprzednio można się zapoznać z warunkami dzierżawy.

Łódź, dnia 20 września 1934 roku.

Zarząd Miejski w Łodzi.

ברוך-קראַנקע!!!

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט אין לאָדז, פון דעם אין גאַנץ פּוילן בעריהמטען ספּעציאַליסט אָרטאָפּעד דירר. י. ראַפּאַפּאָרט. וועלכער עקזיסטירט 30 יאָהר און איז געוואָרען אָנערקענט פון פיל בעוואוסטע פּראָפעסאָרען.

Dyr. J. Rapaport

ברוך-ליידענדע! ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע גומי-הייל-באַנדאַזשען פון מיין אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט בעזייטיגען אָהן שום אָפּעראַציע, דאָס דיקע שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטען ערפאָלג, די שווערסטע, געפעהרליכסטע און פערעלטערסטע ליידענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספּעציעלע אָרטאָפּעד. הייל-באַנדאַזשען פאַר צו-ריקגעקומענע ברוכען נאָך אָפּעראַציעס, ווי אויך ספּעציעלע אונדורכדרינגליכע צוגעפּאַסטע אָרטאָפּעד. בויך-באַנדאַזשען געגען אַראָפּלאָזען זיך פון מאַגען און קישקעס.

פאַר קאַליקעס, הויקערס און אַלערארט פעהלער פון גוף!

אין מיין אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט ווערען אויסגעפּרובירט די הייל-בעסטע און פון פיל פּראָפעסאָרען אָנערקענטע מעטאָדע ספּעצ. אָרטאָפּעד. הייל-גאָרסעטען פאַר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינד-זוכט, ריכטונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואַקסענע קינסטליכע הענד (פּראָטעזען) און פיס, ווי אויך די פּראַקטישסטע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען פאַר שטערצליכע פּלאַט-פיס לויט נייעס-מאָדעל.

אַכטונג! — אַלע קראַנקע אין מיין אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט, ווערען נאָר פון מיר פּערזענליך בעהאַנדעלט. — אַכטונג!

30 יעהריגע פּראַקטיק, פולע גאַראַנטיע!

טרעפעניגסטע פּרייזען! עמפּפאַנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוו. עס ווערען אויך אָנגענומען מיטגלידער פון אובעזפּ. ספּאָל. (קאַסע-כאָריך).

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט אין לאָדז

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאַנק

דערמיט זאָג איך עפענטליך בעקאַנט, אַז זייט יאָהרען האָב איך געליטען אויף אַ שווערען צווייזייטיגען ברוך-קראַנקהייט, וועלכע ס'האָט מיר ערשט בעזייטיגט דער ה' דירר. י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10. דער דערמאָהנטער בע-ריהמטער ספּעציאַליסט האָט מיר פערלענט אַ ספּעציעלען פראַנצויזישען פּאַטענטירטען גומי-באַנדאַזש. איך פיהל מיך זעהר גוט, כ'קען געהן און אַרבייטען. פאַר וועלכעס איך דריק אויס מיין האַרציגסטען דאַנק און עמפּפעהל דעם ספּעציאַליסט אַנדערע רופּטור-קראַנקע.

(—) Raszkowski Adolf
Łódź, ul. Biskupa Bandurskiego 17
(dawniej Anna)

אַלע אַרט גאַרדינען

ווי אויך פערשידענע קאָפּען און טיש-דעקען, בעקומט מען אַמביליגסטען און צו קאָנקורענץ-פּרייזען, נאָר אין דער לאַנגיעהריגער פירמע

L. Elbaum

26 NOWOMIEJSKA 26
פראָנט 1-טער שטאָק.
קומט און איבערצייגט אייך!

Dr. med. **G. GERSZTAJN**
ספּעציאַליסט פאַר אויגען-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175-10.
נעהמט אָן פון 11—1 און פון 7—8 אָוו.

Lek. dentysta
St. Gelberg
זאַוואַדזקאַ 14, טעל. 108-33
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 10—2 און פון 4—7 אָוו.

לעבער אויף דער מאַשין

ווערען אָנגענומען אויסצונייען ביי ג. נאַרדמאַן, שרודמיעסקאַ 8

Dr. med.
Alfred Litwin
אינערליכע קראַנקהייטען
קילינסקיעגאָ 21
טעל. 236-33
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אָן פון 4 ביז 7 נאָכמיטאָג

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנקהייטען
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אָן פון 2—3 און פון 6—8 אָוו.

Dr.
S. Kantor
ספּעציאַליסט פאַר הויט און ווענע-רישע קראַנקהייטען (סיפיליס און טריפּער), היילט מענער = שוואַכע וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעמט אָן פון 8—2 נאָכמ. און פון 4—9 אָוו., זונטאָג און יום-טוב פון 8—2 נאָכמ. פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזען.

Dr. med. **L. GOLDLUST**
powrócił.
37 SIENKIEWICZA 37
tel. 158-68.

Dr. med. **Niewiażski**
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו. זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאָרמיטאָג. בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

DR.
Szymon Grinberg
(אָרדינירט זומער אין ווישניאָווא-גורא)
צוריקגעקעהרט
פּילסודסקיעגאָ 55, טעל. 168-58.
נעמט אָן פון 5—3.

Dr. HELLER
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט, זונטאָג פון 11—2 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל. אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזן

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.